1.01 IZVIRNI ZNANSTVENI ČLANEK
DOI: https://doi.org/10.56420/Kronika.74.3.07
CC BY-SA

GREGOR KOVAČ*

Plemiške družine in zemljiški posestniki v Markišavcih

IZVLEČEK

V članku so predstavljeni plemiške družine in posamezniki, ki so imeli v lasti celotno vas ali posamezne posesti v Markišavcih od začetka novega veka do konca 19. stoletja. Kratkemu orisu posestnih razmer v srednjem veku, ko so bili Markišavci kot del gornjelendavskega gospostva v lasti velikaških rodbin, kot so bili gornjelendavski Széchyji, sledi predstavitev lastnikov markišavske posesti, bodisi celotne bodisi samo nekaterih njenih delov. Na podlagi arhivskega gradiva in drugih virov je predstavljen tudi markišavski dvorec oziroma plemiška kurija, ki se v zgodovinskih virih pojavlja od 16. stoletja dalje.

KLJUČNE BESEDE

plemstvo, Prekmurje, Markišavci, ogrsko kraljestvo

ABSTRACT

NOBLE FAMILIES AND LANDOWNERS IN MARKIŠAVCI

The article presents noble individuals and families that owned the village of Markišavci either in whole or in part between the beginning of the early modern period and the end of the nineteenth century. A brief outline of property conditions in the Middle Ages, when Markišavci was part of the Gornja Lendava seigniory and owned by influential lineages, such as the Gornja Lendava Széchy family, is followed by the presentation of owners of the Markišavci estate, either in entirety or as independent landholdings. Based on archival material and other sources, the article also describes the local noble mansion mentioned in historical sources from the sixteenth century onwards.

KEYWORDS

nobility, Prekmurje, Markišavci, Kingdom of Hungary

* dipl. inž. gosp. inž. (BSc.), Maribor, gre_kov@hotmail.com, ORCID: https://orcid.org/0009-0005-6385-8762

Ideja za članek se je avtorju porodila ob odkritju dokumenta z družinskim drevesom potomcev Franca Bácsmegyeya pl. Párisa v Madžarskem nacionalnem arhivu v Budimpešti, na katerem je prikazano dedovanje markišavskih posesti od 16. do 18. stoletja. Plemiške družine na območju današnjega Prekmurja so slabo raziskane. Zato je avtor izkoristil priložnost predstaviti razširjen prikaz dedovanja markišavskih posesti od začetka novega veka do 19. stoletja, v to vključene plemiške družine in prisotnost plemiškega dvorca oziroma kurije v omenjenem kraju.

POSESTNIKI V SREDNJEM IN V ZAČETKU NOVEGA VEKA

Vas Markišavci je v poznem srednjem veku spadala v posestni okvir gospostva Gornja Lendava, zato ni težko slediti njenim zemljiškim posestnikom. Prvi znani lastnik gospostva je bil na začetku 13. stoletja župan Železne županije (*comes de Ferreo castro*) Nikolaj iz rodbine Dárói, ki pa se v dosedanjem slovenskem zgodovinopisju večkrat navaja kot »grof Nikolaj iz Železnega«. Leta 1275 je kralj Ladislav IV. gospostvo podelil Amadeju iz rodu Gutkeled. Njegovi potomci so ga imeli v lasti do srede 14. stoletja, ko je leta 1359 za krajši čas prešlo v last palatina Nikolaja Konta. Leta 1366 je gospostvo pridobil Nikolaj Széchy (novejša oblika: Szécsi), v lasti njegove rodbine pa je ostalo vse do njenega izumrtja v prvi polovici 16. stoletja. Po smrti zadnjega moškega potomca Štefana Széchyja Gornjelendavskega[1] leta 1540 so posesti z dedovanjem njegove mačehe Magdalene in sestre Marjete – s posebno kraljevo odobritvijo – ter potomcev njunih hčera prešle na več velikaških plemiških rodbin. Del posesti so pozneje pridobili člani slovaške veje Széchyjev pl. Rimaszécs. Prav prej omenjeni dedinji sta še pred sredino 16. stoletja Markišavce prodali plemiču Gregorju Horvatu pl. Markišavskemu in s tem kraj izločili iz gospostva.[2]

DRUŽINA HORVAT PL. MARKIŠAVSKI

Že leta 1549 je celotno vas Markišavci posedoval Gregor Horvat pl. Markišavski.[3] Madžarski genealog Márton Szluha priimek družine navaja enkrat kot *Markusoczy*,[4] drugič pa s plemiškim predikatom kot *Horvath de Markusocz*.[5] V popisu plemiških posestnikov kraljevine Ogrske iz leta 1549 zasledimo priimek *Markusovczy*,[6] v rokopisu št. 83 murskosoboške knjižnice pa je priimek zapisan kot *Horvath de Markusotz*.[7] Izvor tega markišavskega plemiča je nejasen. Čeprav obstaja možnost, da je bil potomec markišavskega kastelana, ki se omenja v 15. stoletju, je bolj verjetno, da je bil priseljenec z območja današnje Hrvaške. Na to teorijo nakazujeta njegov priimek in dejstvo, da je v 16. stoletju z območja današnje Hrvaške in Bosne v Železno županijo pribežalo večje število tako plemiškega kot neplemiškega prebivalstva. Če je bil Gregor Horvat plemič že ob prihodu semkaj, je vsekakor moral izhajati iz ugledne in razmeroma premožne družine, da si je lahko v novi domovini kljub izgubi matičnih posesti kupil Markišavce. Ni povsem jasno, kdaj točno je vas pridobil, zagotovo pa jo je posedoval že leta 1549, saj je tega leta popisan kot edini markišavski posestnik, ki je v omenjenem kraju posedoval eno kmečko porto,[8] tri želarske porte in še eno opuščeno porto oziroma pustoto.[9]

Za natančnejšo datacijo bi lahko uporabili listino ogrskega kralja Rudolfa I. Habsburškega, izdano 28. aprila 1583. Ta navaja, da je ogrski palatin baron Tomaž Nádasdy pl. Nádasd tedaj izdal listino, s katero je potrdil prenos lastnine vasi Markišavci, vključno z vinogradi v Sotini, od lastnic Marjete Széchy pl. Gornjelendavske, poročene z grofom Pirom (*Pyrrhus*) de Arco, ter baronice Ane Thurzó pl. Bethlenfalva, vdove po Andreju Báthoryju pl. Ecsed, na Gregorja Horvata pl. Markišavskega.[10] Na podlagi datacije s pomočjo omenjenih oseb je bila izvorna listina izdana enkrat po letu 1566, kar je nenavadno, saj je Horvat kot lastnik posesti omenjen že 17 let prej. Umrl je pred letom 1583, saj se v prej omenjeni listini omenja kot pokojni. Zagotovo ni imel sinov, saj je bila njegova dedinja hči Katarina, ki se je poročila s Francem Bácsmegyeyem pl. Párisom.

1 Kerec, *Szécsiji*, str. 57–67.
2 HU MNL, OL, A 57 - 04 - 0362 - A 57, Magyar Kancelláriai Levéltár, Libri regii, zv. 4., str. 353.
3 Maksay, *Magyarország birtokviszonyai II*., str. 880.
4 Szluha, *Vas vármegye II*., str. 67.
5 Szluha, *Vas vármegye I*., str. 126.
6 Maksay, *Magyarország birtokviszonyai II*., str. 880.
7 PiŠK Murska Sobota, rokopis št. 83, str. 63.
8 Latinski izraz porta je bil v tedanjih posestnih virih pogosta oznaka za podložno zemljiško enoto, ki je bila osnova za obdavčitev. Na Ogrskem se je uporabljal tudi latinski izraz sessio. Velikost ni bila konkretno določena in se je razlikovala glede na to, v katerem delu kraljestva je posest ležala. Običajno je obsegala med 10 in 20 hektarjev.
9 Szluha, *Vas vármegye II*., str. 67. Vir, iz katerega je avtor najverjetneje jemal te podatke, navaja, da je imel Gregor *Markusoczy* v omenjenem kraju eno kmečko in tri želarske porte. Prim. Maksay, *Magyarország birtokviszonyai II*., str. 880.
10 Andrej Báthori pl. Ecsed je umrl leta 1566. Torej je morala biti listina izdana po tem letu, saj se njegova soproga omenja kot vdova. Prim. HU MNL, OL, A 57 – 04 – 0362 – A 57, Magyar Kancelláriai Levéltár, Libri regii, zv. 4., str. 353.

DRUŽINA BÁCSMEGYEY PL. PÁRIS IN NAGY-BÁCS

Kot prvi znani predstavnik te ugledne družine na območju Železne županije se je v drugi polovici 16. stoletja pojavil Franc Bácsmegyey pl. Páris in Nagy-Bács. Bácsmegyeyi (tudi Báchmegyey, Bátsmegyei) so bili star plemiški rod, katerega izvor je v madžarskem zgodovinopisju slabo raziskan. Kar nekaj rodoslovcev meni, da je družina sprva uporabljala priimek Bátsy oziroma Báchy,[11] ki je najverjetneje povezan z njeno izvorno posestjo Nagy-Bács. Družina, katere član je leta 1526 umrl v bitki pri Mohaču (Mohács), je v prvi polovici tega stoletja spadala med dobro situirano srednje plemstvo, kar je mogoče zaslediti v popisu posestnikov kraljevine Ogrske leta 1549. Trije predstavniki te družine so v županijah Szatmár, Szabolcs in Csanád skupaj posedovali 39 kmečkih in 68 želarskih port.[12] Prej omenjeni Franc pl. Bácsmegyey je bil sin Simona in Elizabete, roj. Dombay pl. Dombo. Simon Bácsmegyey je imel v lasti posest v številnih vaseh v županiji Baranja. 4. junija 1561 je skupaj z Janezom pl. Draškovićem[13] od kralja Ferdinanda I. prejel posesti v več krajih v županiji Tolna.[14] Služboval je kot namestnik znamenitega poveljnika Szigetvárja barona Marka Horvátha-Stancsicsa pl. Gradac, in sicer ravno v obdobju srditih spopadov z osmanskimi enotami, ki so leta 1556 z 10.000 vojaki kar 42 dni neuspešno oblegale tisoč branilcev te trdnjave. O ugledu družine ne priča samo podpoveljniška funkcija v znameniti in strateško pomembni utrdbi, temveč tudi Simonova poroka v ugledno in uveljavljeno družino Dombay pl. Dombo.[15]

Ni povsem jasno, zakaj se je Simonov sin Franc izselil z območja, kjer je njegova družina imela večjo posest. Najverjetnejša razlaga bi lahko bili vedno pogostejši osmanski vpadi. Franca Bácsmegyeya prvič zasledimo na območju Železne županije in hkrati današnjega Prekmurja, ko je leta 1569 od prekmurskega plemiča Štefana Vasdinnyeya pl. Petrovskega za 80 ogrskih zlatih forintov kupil vinograd v Mihalovcih.[16] Enkrat pred letom 1583 se je poročil s Katarino, hčerjo prej omenjenega Gregorja Horvata pl. Markišavskega. Katarina je skupaj s soprogom kralja Rudolfa zaprosila za potrditev posestne pravice do posesti, podedovanih od očeta. Vladar je prošnji ugodil in ji z zgoraj predstavljeno listino z dne 28. aprila 1583 potrdil prenos Markišavcev, vključno s tamkajšnjim plemiškim dvorom (lat. *curia nobilitari*) in pripadajočimi vinogradi v Sotini, ki so bili nekoč last pokojnega Gregorja Horvata pl. Markišavskega, v njeno last.[17] Listina je nastala prav v obdobju, ko so potekali nasledstveni spori med dediči izumrle rodbine Széchyjev Gornjelendavskih. Zato je povsem mogoče, da so Horvatovi nasledniki s prošnjo vladarju za potrditev posestnih pravic želeli obvarovati svoje posesti.

Grb družine Bácsmegyey (wikimedia).

Franc Bácsmegyey je bil leta 1592 skupaj s posestmi v kar 18 krajih ter vasmi iz županije Somogy vpeljan[18] kot lastnik posesti v Dokležovju,

11 Balogh, *Vasvármegye nemes családjai*, str. 291.

12 Maksay, *Magyarország birtokviszonyai II*., str. 1083.

13 Janez pl. Drašković, ki je padel pri obrambi Szigetvarja leta 1566, je bil brat barona Gašperja Draškovića ter stric hrvaškega bana Janeza pl. Draškovića. Prim. Hojsak, *Rodoslovlje obitelji Drašković*, str. 20.

14 Gre za kraje Gerken, Dorogh, Bezygh, Zenthleöryncz, Genk in Naghzabathon (HU MNL, OL, A 57 – 03 – 0936 - A 57, Magyar Kancelláriai Levéltár, Libri regii, zv. 3., str. 706–707).

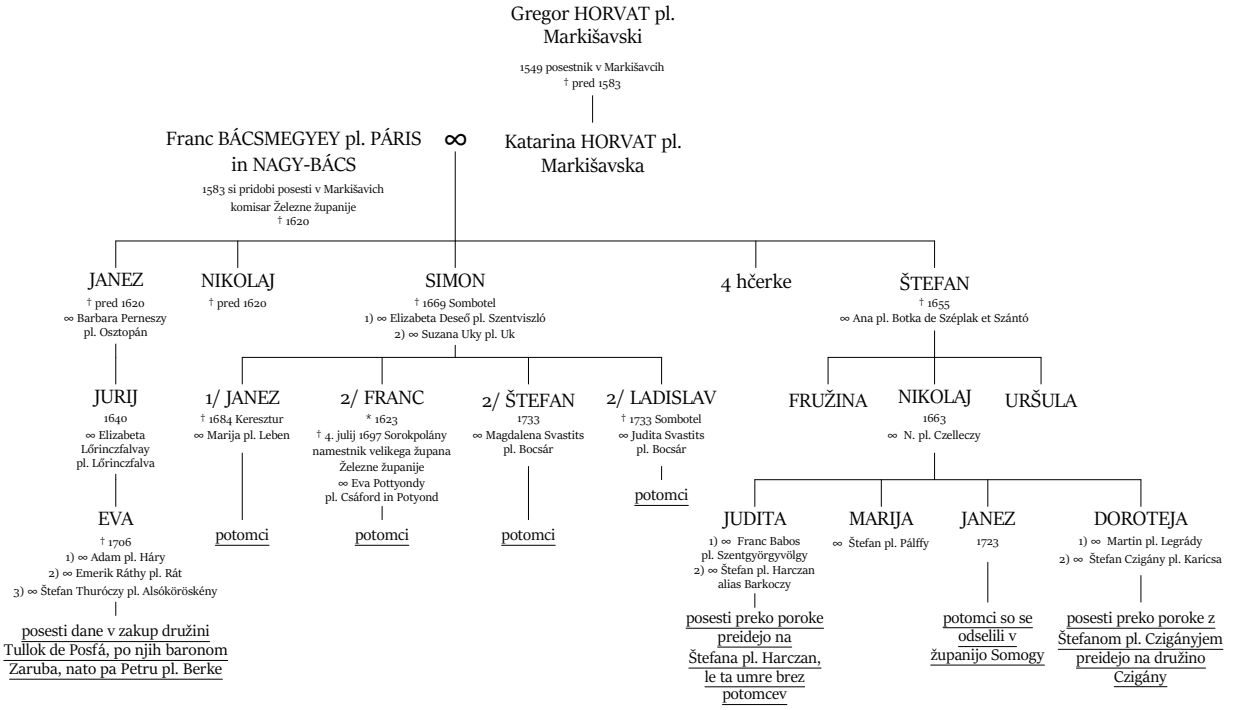
15 Dombay pl. Dombo (Dombai oziroma pl. Dombo), takrat že uveljavljena rodbina, ki izvira iz rodu Csák, s sedežem na gradu Dombo nedaleč od utrdbe Szigetvar. Nekaj predstavnikov te družine je v 15. stoletju opravljalo pomembne državne funkcije. Tako je bil Pavel pl. Dombo leta 1464 glavni kraljevi konjušnik, David Dombay je bil poveljnik utrdbe Kaposvar, Nikolaj Dombay pa leta 1462 hrvaško-dalmatinski ban. Sorodnik te družine je bil znameniti magnat in palatin Matija Csák, ki je na prelomu iz 13. v 14. stoletje de facto vladal severnemu delu kraljevine (današnja Slovaška). Prim. Pálosfalvi, *The Noble Elite*, str. 101–106.

16 Balogh, *Vasvármegye nemes családjai,* str. 291.

17 HU MNL, OL, A 57 – 04 – 0362 – A 57, Magyar Kancelláriai Levéltár, Libri regii, zv. 4., str. 353.

18 Gre za uradni postopek javne naznanitve posestnih pravic, pri katerem so sodelovali predstavniki županije in

Rodovnik družine Bácsmegyey

Dolini, Bokračih in Krogu. Kot županijski komisar je bil leta 1597 poslan na ta konec Železne županije, da bi sprejel najemniške vojaške enote, ki so prihajale iz Štajerske, Kranjske in Koroške.[19] Po smrti prve soproge se je poročil s Katarino pl. Eszpethey, vdovo po kastelanu murskosoboškega dvorca Juriju Sobotinu pl. Murskosoboškem. Opravljal je ugledne županijske funkcije, tako je bil leta 1607 celo namestnik velikega župana Železne županije.[20] Čeprav je bil sprva zaupnik gornjelendavskega gospoda Tomaža Széchyja pl. Rimaszécs in ga je zastopal na županijskih skupščinah te županije,[21] je leta 1609 prišel z njim v spor, ki so ga reševali pred županijskim sodiščem.[22] Kljub opravljanju številnih pomembnih županijskih funkcij je prebival na sedežu družinske posesti v Markišavcih, od koder je grofu Francu Batthyányju pl. Németújvár med letoma 1611 in 1615 poslal več pisem.[23] Franc je najverjetneje imel brata Tomaža, saj se ob popisu obdavčenih zemljiških posesti leta 1598 kot posestnika na območju današnjega Prekmurja omenjata Franc Bácsmegyei, ki je imel v Dolini dve in v Krogu štiri porte, ter Tomaž Bácsmegyei, ki je imel v Borejcih šest port, kar nakazuje, da sta si brata nekoč enovito zemljiško posest morebiti razdelila na pol.[24]

Franc je umrl leta 1620,[25] po njegovi smrti pa je med njegovimi tremi sinovi Janezom, Simonom in Štefanom prišlo do delitve posesti. Ravno to delitev je zaradi lažje predstavitve kasnejšega dedovanja posesti mogoče izkoristiti za razlago cepitve družine na tri veje. Začetnik prve veje je bil Janez, poročen z Barbaro Perneszy pl. Osztopán iz zelo ugledne in uveljavljene družine. Njen oče je bil poveljnik težke konjenice, odposlanec Zalske županije na državnem zboru, namestnik velikega župana Zalske županije ter poveljnik utrdbe Zalalövő, mati pa Katarina Paksy pl. Pakos, katere prednike najdemo med velikaškima družinama Both pl. Bojna in Batthyány pl. Németújvár.[26] Iz Janezovega zakona je poznan samo sin Jurij (omenja se leta 1640), poročen z Elizabeto, roj. Lőrinczfalvay pl. Lőrinczfalva, katere družina je bila posestno prisotna tudi na območju današnjega Prekmurja. V tem zakonu se je, kot kaže, rodila samo hči Eva († ok. 1706), dedinja vse posesti po svojem očetu. Poročena je bila večkrat, vendar pri imenih njenih soprogov prihaja do nejasnosti. Medtem ko Szluha navaja, da je bil njen prvi

vse zainteresirane stranke, ki so lahko vložile ugovor na uradni postopek.

19 Tóth, *Vas vármegye közgyűlési I.*, str. 111.

20 Tóth, *Vas vármegye közgyűlési II.*, str. 52.

21 Tóth, *Vas vármegye közgyűlési II.*, str. 76.

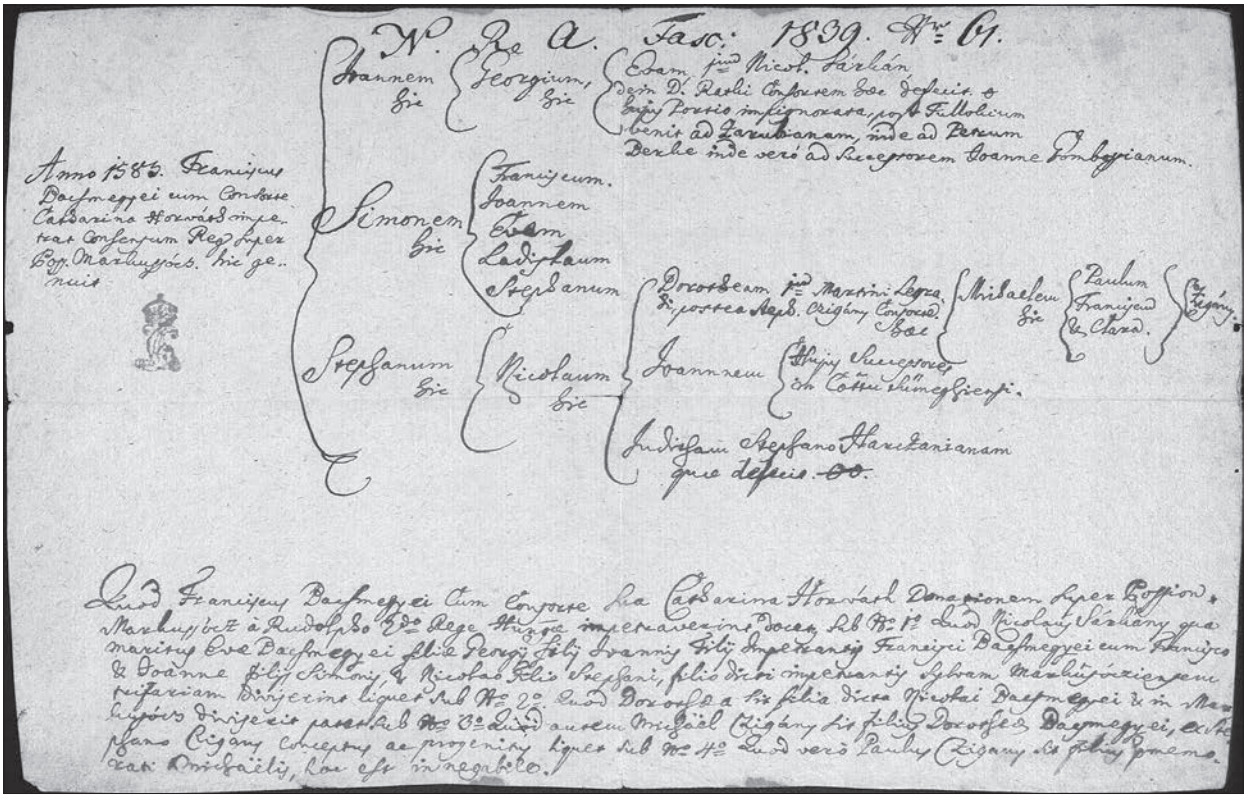
22 Tóth, *Vas vármegye közgyűlési II.*, str. 130.

23 Nekaj pisem je bilo poslanih iz Rakičana, Murske Sobote in kraja Ujfalu. HU MNL, Batthyány misszilisek [P 1314], št. 1211–1221.

24 Dávid, *Az 1598. évi házösszeírás*, str. 548.

25 Szluha, *Vas vármegye I.*, str. 126.

26 Prababica Katarine pl. Paksy je bila Neža (madž. Ágnes) pl. Batthyány, sestra bana Baltazarja Batthyányja pl. Németújvárja († 1520). Prim. Szluha, *Vas vármegye I.*, str. 132–133.

Dokument iz leta 1839, ki prikazuje dedovanje posesti v Markišavcih (HU MNL OL, E-0148, fasc. 1839, No. 61).

soprog prekmurski plemič Adam pl. Háry, drugi Emerik Ráthy pl. Rát, tretji pa Štefan Thuróczy pl. Alsóköröskény,[27] iz neke listine izhaja, da je bila najprej poročena z Nikolajem Sárkányjem pl. Ákosháza, nato pa z nekom iz družine Ráthy – morda prav z Emerikom (v listini ni navedbe imena). Markišavske posesti Eve Bácsmegyey so bile nato dane v zakup baronu Francu Tuloku pl. Pósfá.[28]

Začetnik druge veje je bil Simon Bácsmegyey, čigar potomci so se iz Prekmurja preselili v druge dele Železne in v Šopronsko županijo. Simonov sin Simon ml. je opravljal funkcijo namestnika velikega župana Železne županije. Moški potomci te veje so izumrli konec 18. stoletja, posesti in dva dvorca pa so s porokami prešli na družini Rumy in Nedeczky.[29]

Začetnik tretje veje je bil Štefan Bácsmegyey († ok. 1655), poročen z Ano Botka pl. Széplak, hčerjo Janeza Botke pl. Széplak in Katarine Huszar pl. Brenhida, ki je v zakon prinesla obsežne posesti v županiji Somogy. To je razvidno iz listine, datirane 20. julija 1663 v Kisegu (madž. Kőszeg). V njej je navedeno, da je Ana Botka prinesla v zakon posesti in podložnike v kar 25 krajih v županiji Somogy ter posesti v kraju Hatvan v županiji Fehér.[30] Štefanu in Ani so se v zakonu rodile najmanj tri hčere in sin Nikolaj, ki je podpisal gornjo listino. Poročen je bil s prekmursko plemkinjo Katarino pl. Celec (Czelleczy), v zakonu pa so se jima rodile – podobno kot staršem – najmanj tri hčere in en sin. Družina je skoraj zagotovo prebivala na območju današnjega Prekmurja, saj so se vse hčere poročile s prekmurskimi plemiči. Tako je bila Judita Bácsmegyey najprej poročena z murskosoboškim višjim okrajnim glavarjem Francem Babosem pl. Szentgyörgyvölgy, po njegovi smrti pa s Štefanom pl. Harcanom, bolj znanim pod priimkom Bakovski (*Harczán alias Barkóczy*).[31] Juditina sestra Marija se je poročila z murskosoboškim sodnikom prisednikom Štefanom pl. Svetičem (madž. Szvetics).[32] Tretja hči Doroteja je bila sprva poročena z Martinom pl. Légrádyjem, po njegovi smrti pa še s Štefanom Czigányjem pl. Karicsa. Nikolajev edini znani sin Janez se je odselil v županijo Somogy na družinsko posest, kjer so njegovi potomci živeli še v prvi polovici 19. stoletja. Med njimi najdemo Janezovega vnuka – nadporočnika in člana kraljeve plemiške osebne garde Janeza Bácsmegyeya.[33] V napoleonskih vojnah se je odlikoval tudi poročnik An-

27 Szluha, *Vas vármegye I*., str. 126.
28 HU-MNL, OL, E-0148, fasc. 1839 No. 61.
29 Szluha, *Vas vármegye I*., str. 126–129.
30 Balogh, *Vasvármegye nemes családjai*, str. 296.
31 Szluha, *Vas vármegye I*., str. 127.
32 Szluha, *Vas vármegye II*., str. 675.
33 Tisza-Beői Hellebronth, *A magyar testőrségek*, str. 81.

ton Bácsmegyey pl. Páris in Nagy-Bács, ki je kot častnik 8. huzarskega polka pri italijanski Brescii zajel Napoleonovega maršala in kasnejšega neapeljskega kralja Murata.[34]

DRUŽINE TULOK, ZARUBA, BERKE, GOMBOSSY, ADELFFY IN SZAPÁRY

Del markišavskih posesti na druge družine ni prešel samo z dedovanjem, temveč tudi z zakupom oziroma prodajo. Tako so bile posesti Eve pl. Bácsmegyey enkrat pred letom 1693 dane v zakup baronu Francu Antonu Tuloku pl. Pósfa, ki je imel obsežne posesti na območju današnjega Prekmurja – številne izmed njih je dobil kot nagrado za zvesto službo gornjelendavskemu grofu Petru Széchyju pl. Rimaszécs. Tulok je od 4. junija 1687 do svoje smrti leta 1693 opravljal dobičkonosno službo tridesetničarja[35] na Polanjcih (današnja Krajna). Kralj Leopold I. ga je hkrati z njegovo drugo soprogo Ano Marijo Katarino pl. Contucci[36] 5. oktobra 1689 povzdignil v baronski stan.[37] Od leta 1690 je imel Franc za 300 gld v zakupu kraj Mühlgraben in dvorec Tabor na južnem Gradiščanskem (nekaj km severno od mejnega prehoda Kuzma).[38] O njegovem ugledu priča tudi dejstvo, da je bil skupaj s soprogo 8. novembra 1690 krstni boter sina murskosoboškega barona Petra Szapáryja.[39] Po Tulokovi smrti je posesti podedovala njegova hči Marija Antonija,[40] poročena z baronom Francem Zarubo pl. Hustířan. Ni sicer povsem jasno, ali je bila hči iz prvega očetovega zakona z Ester pl. Sulcz[41] ali iz drugega zakona z Ano Marijo Katarino pl. Contucci.[42]

Te posesti so bile enkrat pred letom 1728 prodane ali ponovno dane v zakup Petru Berkeju pl. Velikobakovskemu, ki je po Tulokovi smrti leta 1693 prevzel službo tridesetničarja na Polanjcih in jo opravljal od 21. aprila 1693 do 24. maja 1726. Berke je deloval kot upravnik več gospostev, bil pa je tudi osebni tajnik grofa Petra Széchyja pl. Rima-Szécsyja, poslednjega moškega potomca te znamenite magnatske rodbine. Za njegove zasluge mu je grof leta 1684 – enako kot Tuloku – daroval več posesti in podložnikov v Prekmurju, šest let kasneje pa mu je kralj Leopold I. podaril še posesti v kraju Veliki Bakovci.[43] Povsem mogoče je, da sta bila Berke in Tulok med grofovimi najpomembnejšimi uradniki in zaupniki, saj si drugače ni mogoče razlagati darovanja obsežnih posesti, ki sta jih dobila tik pred grofovo smrtjo.

Berke je bil poročen dvakrat, prvič z Ano pl. Biro, vdovo po nižjem plemiču Ropoši. Iz tega zakona niso znani nobeni otroci, zagotovo pa v njem ni bilo moškega potomca. V drugo se je Berke poročil s Suzano Keresztúry pl. Petrikeresztúr, ki mu je rodila več hčera. 24. maja 1725 je Peter Berke v Bakovcih napisal oporoko, katere overovljeni prepis z dne 20. junija 1731 hrani arhiv vasvárskega kolegiatnega kapitlja.[44] V njej je manjši del posesti dodelil hčeram Rebeki, poročeni s Francem Babosem pl. Szentgyörgyvölgyjem, nato s Francem pl. Ropošo, Frančiški, poročeni s Francem Roganom pl. s Krajne, in Elizabeti, poročeni s Francem pl. Ropošo. Za glavnega dediča je postavil vnuka Janeza pl. Gombossyja, sina svoje hčerke Suzane in Štefana pl. Gombossyja.[45] Janez Gombossy, ki je na območju današnje Hrvaške opravljal ugledne uradniške funkcije, bil je npr. vrhovni tridesetničar, se je poročil s Klaro, roj. Balogh pl. Bér.[46] Gombossyjeva smrt je bila prva, ki jo je

34 Balogh, *Vasvármegye nemes családjai*, str. 300.

35 Carinski uradnik, odgovoren neposredno vladarju, in ne županijski upravi.

36 V različnih virih se zapis priimka navaja v več variantah kot Konduczy, Khondutsi idr. Družina Contucci je bila ena najstarejših plemiških družin na območju Toskane, ki se je na začetku novega veka naselila v mestu Montepulciano (https://www.contucci.it/en/history/ (30. 9. 2026)).

37 HU MNL, OL, A 57 – 20 – 0041 – A 57, Magyar Kancelláriai Levéltár, Libri regii, zv. 20., str. 227–230.

38 Tamara Andrejek et al., *Trije gradovi*, str. 143.

39 Tamara Andrejek et al., *Trije gradovi*, str. 48.

40 V nekaterih virih Ana Antonija. Prim. Szluha, *Vas vármegye II.*, str. 762.

41 Ester pl. Sulcz je bila hčerka upravnika gospostva Dobra Krištofa pl. Sulcza in njegove soproge Marije Elizabete pl. Rumbolt. Prim. PiŠK Murska Sobota, rokopis št. 83, pag. 388.

42 Nasprotujoče si podatke navajata Szluha in citirani rokopis št. 83. Szluha trdi, da je bila Marija Antonija hči iz prvega zakona, medtem ko rokopis, v katerem je viden izris družinskega drevesa, iz katerega je razviden proces dedovanja posesti, navaja, da je bila Marija Antonija hči iz drugega zakona z Marijo Katarino pl. Contucci. Isti vir navaja, da je imel Franc Tulok tudi hčer z Ester pl. Sulcz, ki pa je najverjetneje umrla mladoletna ali neporočena.

43 Listina je bila izdana 12. septembra 1690 v gradu Ebersdorff. HU MNL, A 57, Magyar Kancelláriai Levéltár, Libri regii, zv. 21., str. 36–38, in tudi E 227, Magyar Kamara Archivuma, Libri donationum, zv. 13., str. 486.

44 Oporoko je prevedel dr. Jožef Smej. Prim. Smej, *Bakovci in njihova*, s. p.

45 Prav tam. Janez Gombossy je od svojega starega očeta Petra Berkeja podedoval posesti z vinogradi v Dankovcih (*Dankocz*), Gorici (*Goricz*), Petrovcih (*Petrocz*) in Lončarovcih (*Gerencsaki*). Svojega vnuka Janosa Gombossyja je postavil za univerzalnega dediča (*Heres universalis*) skupaj s sestavljenimi listinami o bakovskem (*Barkoczi*) premoženju. Mline, sodišinskega (*Szodissinczi*) in oba mlina na Muri, je zapustil vnuku, da z njimi svobodno razpolaga. Poleg tega je prevzel posestva v Krogu (*Korongh*), Markišavcih (*Markussocz*) in Kupšincih (*Kupsincz*).

46 Klara Balogh je bila hči Petra pl. Balogha de Bér in njegove druge soproge Suzane, roj. pl. Töke. S to poroko je Gombossy prišel do še več posesti na območju današnjega Prekmurja, ki jih je od prve polovice 17. stoletja imela v lasti družina Balogh. Klara je bila sestrična znamenitega generala Adama Balogha pl. Bér, ki se je kot eden

murskosoboški duhovnik Janez Lepešič takole zabeležil v mrliško matično knjigo soboške župnije: »*26. novembra 1736 je ob drugi uri popoldne presvetli in premilostni gospod Janos Gombossy zamenjal to bedno smrtno življenje z nesmrtnim.*«[47] Ker ni imel moškega potomca, je vse posesti dedovala njegova hči Ana Marija, roj. pl. Gombossy, poročena z odvetnikom in kraljevim svetnikom Antonom pl. Adelffyjem. Ta je iz premoženja, ki ga je v zakon prinesla njegova žena, ustanovil znamenito šolo s sirotišnico v Kőszegu, v kateri se je do prve polovice 20. stoletja šolalo veliko poznejših prekmurskih intelektualcev. Da bi zagotovili sredstva za sirotišnico, so Adelffyjeve posesti (med njimi tudi markišavsko) v drugi polovici 18. stoletja prodali na dražbi – kupec je bil murskosoboški grof Szapáry.[48] O Adelffyjevem lastništvu posesti v Markišavcih pričajo tudi zemljevidi iz 19. stoletja, na katerih je gozd zahodno od omenjenega kraja poimenovan po njem – Adelfijev gozd (madž. Adelffi erdő).[49]

ŠTEFAN HARCZAN ALIAS BAKOVSKI (HARCZÁN ALIAS BARKÓCZY)

Do dela markišavskih posesti družine Bácsmegyey je prišel tudi Štefan pl. Harczan (Barkóczy), ki se je enkrat po letu 1698 poročil z omenjeno Judito pl. Bácsmegyey.[50] Več o Štefanu izvemo iz njegove prošnje za izdajo plemiške listine z dne 1. februarja 1715, ki so jo ohranili skupaj s plemiško listino. Iz nje je razvidno, da je Harczan dodelitev plemiške listine upravičeval z zvesto službo svojega očeta Nikolaja, ki je v Tišini deloval kot tridesetničar in je po Štefanovih besedah že bil plemič. Prav mogoče je, da je bil kot potomec v sorodu s Kolomanom Harczanom, provizorjem oziroma upravnikom gornjelendavskega gospostva, ki je leta 1628 v Tišini posedoval[51] eno celo kmetijo,[52] ali pa celo s protestantskim duhovnikom Matijo Harczanom iz Gederovcev, ki je leta 1614 podpisal izjavo *Formula Concordiae*.[53] Vladar je Štefanovi

Grb Štefana pl. Harczana (HU MNL OL, E-0148, fasc. 1451 No. 6).

prošnji ugodil ter mu z izdajo nove listine 21. februarja 1715 potrdil njegove starejše plemiške pravice in privilegije. Listina je bila javno razglašena 16. novembra istega leta na zasedanju županijske skupščine Železne županije v Sombotelu.[54]

Dve leti zatem se Harczan omenja v popisu plemstva v Markišavcih[55] in leta 1733 v Bakovcih.[56] Leta 1728 je v slednjem kraju posedoval dva podložna kmeta na osminskih kmetijah, ornico, zasejano z dvema mernikoma žita, in travnik, ki je prinašal pol voza sena. Imel je še enega podložnega kmeta s četrtinsko kmetijo, ornico, zasejano s štirimi merniki, in travnikom, ki je prinašal voz sena.[57] Ko je Harczan 15. februarja 1740 umrl, je takratni okrajni glavar Pavel pl. Mlinarič sestavil popis vseh njegovih premičnin in nepremičnin, iz katerega je razvidno, da je imel kar nekaj posesti na območju današnjega Prekmurja. Tako je v Markišavcih posedoval leseno nadstropno plemiško rezidenco (*residentia nobilitaris*), ob kateri so stala tri gospodarska poslopja. Leseno plemiško kurijo (*curia nobilitaris*) z osmimi prostori je imel tudi v Bakovcih. Harczan je posedoval nepremičnine in šest podložnikov v Markišavcih, po dva v

najboljših poveljnikov krucev boril na strani Franca Rákóczija. Prim. Szluha, *Vas vármegye I,* str. 91–93.

47 Gubič, *Prebivalstvo trga*, str. 10.

48 Smej, *Bakovci in njihova*, s. p.

49 OSzK, TK 970, Márkusotzi határának térképe.

50 Judita je bila vdova po višjem okrajnem glavarju Francu Babosu pl. Szentgyörgyvölgyju. Prim. Szluha, *Vas vármegye I,* str. 127.

51 Kot upravnik gornjelendavskega gospostva je omenjeno kmetijo najverjetneje imel v zakupu.

52 Maksay, *Urbáriumok*, str. 68.

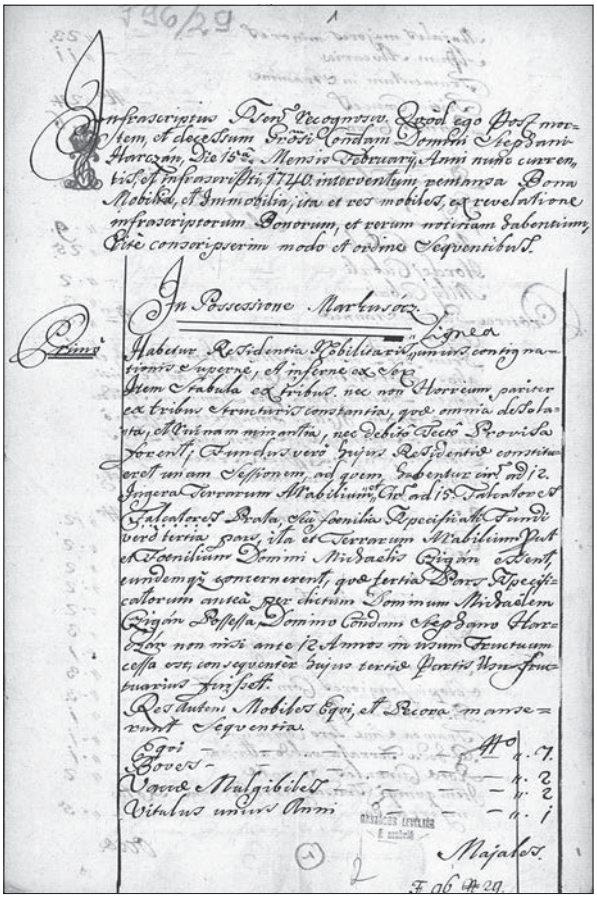
53 Kot 166. se je podpisal Matija Harczan: *Ego Matthias Earczán, Gederoczinus minister oppidi Nedeolcziensis huic libro Christianae Concordiae subscripsi corde non fucato*. Prim. Payr, *Egyháztörténeti emlékek*, str. 64, in tudi Payr, *A Dunántúli Evangélikus*, str. 424.

54 VML, Protocolla investigationis nobilium 1733, pag. 65–72. Listina je v odličnem stanju ohranjena še danes.

55 Schneider, *Vas varmegye 1717 evi*, str. 5.

56 Balogh, *Vasvármegye nemes családjai*, str. 197.

57 Smej, *Bakovci in njihova*, s. p.

Popis premoženja po pokojnem Štefanu pl. Harczanu iz leta 1740 (HU MNL OL, E 156 – a. – fasc. 096, št. 029).

Bakovcih in Krogu, po enega pa v Sebeborcih, Vaneči in Fokovcih.[58] Družina Harcan je s Štefanom izumrla, posesti pa so najverjetneje prešle v last njegovega nečaka Mihaela Czigányja pl. Karicsa.

DRUŽINA CIGAN (CZIGÁNY DE KARICSA)

Družina Cigan (tudi Czigány, Czigán, Zigán) je markišavske posesti pridobila s poroko Štefana Czigányja pl. Karicsa in Doroteje, vdove po Martinu pl. Legradyju, ki je bila hkrati hči Nikolaja pl. Bácsmegyeya in njegove soproge Katarine pl. Celec (Czelleczy). Štefan je bil zvest pristaš Habsburžanov in je padel v vojnah z osmanskimi Turki.[59] Rodil se je kot sin županijskega uradnika – natančneje, sodnika prisednika – Pavla Czigányja, ki se ob popisu plemstva Železne županije leta 1658 omenja na ozemlju murskosoboškega gospostva.[60] Starodavna plemiška družina Czigány je izvirala z vzhoda današnje Madžarske (madž. Felső-Tisza-vidék), njeni člani pa so od 13. stoletja prebivali v Zalski županiji. O tej družini je njen potomec Balázs Mikefai Czigány spisal obsežno knjigo z naslovom *Szighan illetve a Zygan Chygan Czigány család története* (Zgodovina družine Szighan oziroma Zygan, Chygan, Czigány). Prvi znani predstavnik te družine je bil Amadej s konca 12. stoletja, ki je ime oziroma priimek prevzel po kraju Zygan na območju Bodrogköz.[61]

Po družinskem drevesu lahko družinskim članom sledimo vse do Tomaža, ki je bil leta 1401 namestnik velikega župana županije Veszprém.[62] Ta je imel brata Jerneja, čigar sin Mihael se leta 1430 omenja v kraju Mikefa, po katerem so nekateri člani družine v prihajajočih stoletjih prevzeli predikat. Mihaelovi potomci in potomci njegovega brata Ladislava se v 16. stoletju omenjajo v krajih Zagorhida in Karicsa – po slednjem so nekateri prav tako prevzeli predikat. Mihaelova pravnuka Štefan in Bernard sta padla v bitki pri Mohaču leta 1526. Bernardov sin, prav tako Mihael, se leta 1555 omenja kot posestnik v kraju *Gombosszeg*, leto kasneje pa kot posestnik v kraju *Milostrah*. Mihaelov vnuk Štefan (*Chigan de Karicha*) je leta 1600 opravljal funkcijo okrajnega glavarja.[63] V zakonu s Katarino Pethő pl. Szentjobb se jima je najverjetneje rodil zgoraj omenjeni Pavel, ki je leta 1658 opravljal funkcijo sodnika prisednika Železne županije.

Pavlov sin Štefan se je pred letom 1678 poročil z Dorotejo Bácsmegyey. Okoli tega leta se je namreč rodil Mihael Czigány, ki se ob popisih plemstva Železne županije v letih 1717, 1726, 1727 in 1733 omenja v Rankovcih. Tako kot njegov stari oče Štefan je opravljal funkcijo sodnika prisednika Železne županije. O njegovem ugledu v lokalnem okolju pričata dejstvo, da je bil eden najbolj zaželenih krstnih botrov,[64] ter poroka v ugledno družino Tallian pl. Vizek. Njegova soproga Ana Tallian pl. Vizek je umrla v Markišavcih 1. januarja 1761 in martjanski cerkvi namenila 30 florenov.[65] V tem zakonu so se rodili otroci Pavel, Klara in Franc. Slednji je bil upravnik beltinskega gospostva, omenja pa se tudi ob popisu plemstva Železne županije leta 1754 v Rankovcih. V zakonu z Ano Marijo pl. Csányi sta se mu v Beltincih rodila

58 Celoten popis (lat. *conscriptio*), zapisan v latinščini, obsega osem strani ter podrobno navaja imena podložnikov in velikosti kmetij, posestva (njive, travnike, gozdovi, vinogradi idr.), število živali (konj, krav, ovc idr.), kmetijsko opremo (vozove, pluge idr.) ter plemiče, ki so Harcanu dali v uporabo njive in travnike (HU MNL, OL, E 156 – a. – fasc. 096, št. 029).

59 VML, Protocolla investigationis nobilium 1733, pag. 82–86.

60 Schneider, *Vas varmegye 1658 evi*, s. p.

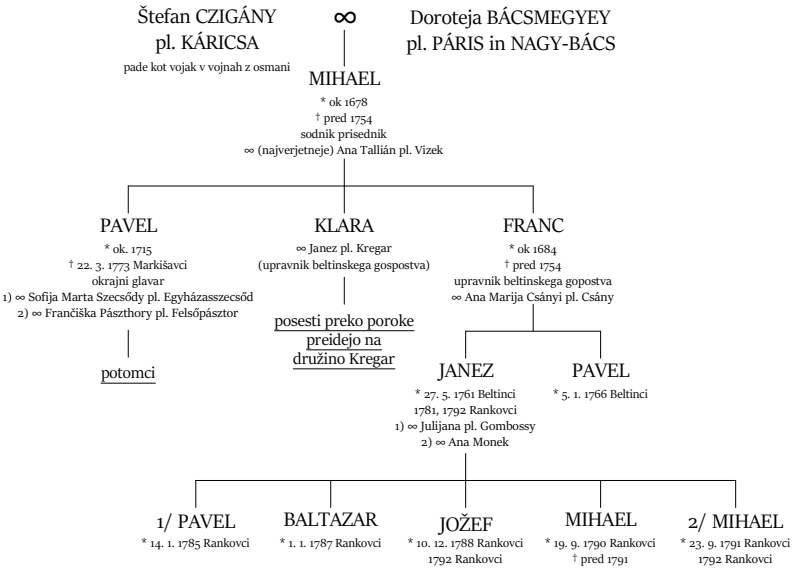
61 Mikefai Czigány, *Czigány család története*, str. 56–57.

62 Mikefai Czigány, *Czigány család története*, str. 232–233.

63 Mikefai Czigány, *Czigány család története*, str. 232–233.

64 NŠAM, KMK Tišina 1731–1831.

65 NŠAM, KMK Tišina 1731–1831.

Rodovnik družine Czigány

sinova Pavel in Janez. Slednji se ob popisih plemstva Železne županije v letih 1781 in 1792 omenja v Rankovcih. Tam se mu je v zakonu z Julijano pl. Gombossy in nato Ano Monek rodilo pet sinov, vendar v matičnih knjigah ni mogoče najti dokazov o njihovih potomcih, zato ni jasno, ali se je del markišavskih posesti dedoval po tej liniji.

Iz prve polovice 18. stoletja je znan še Andrej Czigány, ki je leta 1746 nastopil kot krstni boter v Murski Soboti rojenega grofa Janeza Szapáryja, sina grofa Petra in grofice Julijane, roj. grofice Haller, kar priča o ugledu družine Czigány.[66] Frančeva sestra Klara se je poročila z Janezom pl. Kregarjem v Beltince, kjer je ta deloval kot upravnik beltinskega gospostva. V fondu grofovske družine Csáky se je ohranilo pismo, ki ga je Klara, takrat že kot vdova, napisala grofu Csákyju.[67] Njeno omembo je mogoče najti tudi v terezijanskem urbarju leta 1767, ko je kot vdova v Odrancih posedovala pet podložnih družin na triosminskih kmetijah ter podložnike v Krogu.[68] S to poroko je del posesti prešel na družino Kregar.

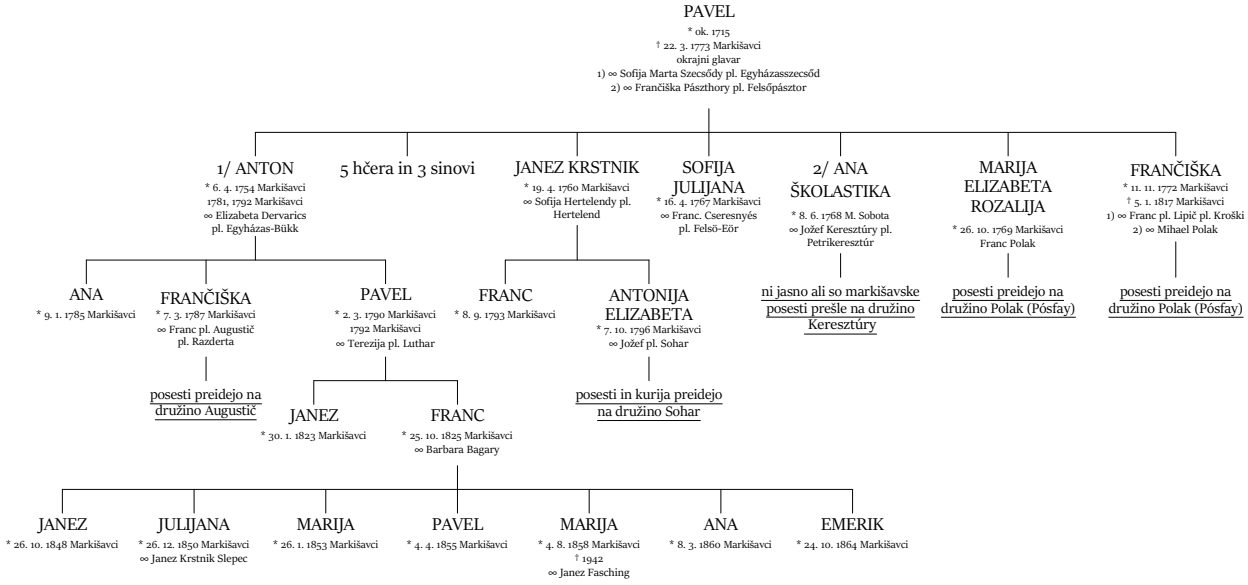
Najpomembnejši predstavnik družine Czigány na območju današnjega Prekmurja je bil v 18. stoletju Pavel pl. Czigány. Matičnih knjig z začetka 18. stoletja ni, zato ne moremo določiti natančnega datuma njegovega rojstva. Vendar na podlagi dokumentov, v katerih je nastopil kot priča, sklepamo, da je bil rojen okoli leta 1715, najverjetneje v Rankovcih ali Markišavcih. Sprva je tako kot njegov oče opravljal službo sodnika prisednika, nato pa je kot okrajni glavar nadzoroval celoten prostor gornjega Prekmurja v okviru Železne županije. Pavel je imel posesti in podložnike v več krajih Železne (Rankovci, Markišavci in Kuštanovci) in Zalske županije.[69] Tudi v družbi je užival velik ugled, saj so skoraj vsem njegovim otrokom botrovali grofje Szapáry, Batthyány in baroni Zaruba.

O ugledu pričata tudi njegovi poroki v dve uveljavljeni plemiški družini. Njegova prva soproga je bila Zofija Marta Szecsődy pl. Egyházasszecsőd iz starodavne plemiške družine, ki se omenja že v 13. stoletju, hči Štefana in Julije, roj. Bárdossy pl. Bárdos.[70] V zakonu se jima je rodilo 11 otrok. Prvi sin je bil Anton, rojen 6. aprila 1754 v Markišavcih, botra sta bila okrajni glavar in kasnejši namestnik velikega župana Železne županije Peter pl. Mlinarič in njegova soproga Suzana, roj. pl. Baka. Sledila sta dvojčka Peter Janez in Pavel Ladislav, rojena 20. junija 1758 v Markišavcih, z botri grofom Adamom Batthyányjem st., njegovo hčerjo grofico Sidonijo, grofom Francem Batthyányjem in grofico Ano Batthyány.[71] Zadnji otrok je bila hči Zofija Julijana, rojena 16. maja 1767 v Markišavcih, botra sta ji bila stotnik Franc pl. Koller in soproga Suzana, roj. pl. Baka.[72] Zofija Julijana se je pozneje poročila s Francem Cseresnyé pl. Felsöeör,[73] vendar ni znano, ali se je v tem zakonu rodilo kaj otrok in ali so podedovali posesti v tem kraju.

Po smrti prve soproge se je Pavel poročil s Frančiško Pászthory pl. Felsőpásztor iz stare, ugledne in v uradniških krogih uveljavljene družine. Poroka je bila najverjetneje v kraju, kjer je prebivala nevesta, saj je ni mogoče zaslediti v nobeni od ob-

66 Gubič, *Prebivalstvo trga*, str. 33.
67 AT ÖStA/HHStA, SB Csaky 12b-96. Prim. Hozjan, *Arhivsko gradivo gospostva Beltinci.*
68 Felhő, *Az úrbéres birtokviszonyok*, str. 328.
69 Felhő, *Az úrbéres birtokviszonyok*, str. 323, 408, 410 in 412.
70 Szluha, *Vas vármegye II*., str. 594.
71 NŠAM, KMK Murska Sobota 1733–1788, in KMK Martjanci 1734–1748, 1748–1778 in 1778–1866.
72 Prav tam.
73 Prav tam.

Rodovnik družine Czigány (nadaljevanje)

delanih poročnih knjig. Najverjetneje je bila hči namestnika velikega župana Šopronske županije Ladislava Pászthoryja ali njegovega brata, okrajnega glavarja Jožefa.[74] V tem zakonu so se rodile štiri hčere. Prva je bila Ana Sholastika, rojena 8. junija 1768 v Murski Soboti, botra sta ji bila Štefan pl. Soos in Frančiška, roj. pl. Horvath in por. pl. Hemeczperger, soproga tedanjega upravnika murskosoboškega gospostva. Ana Sholastika se je 22. februarja 1789 poročila z Jožefom Keresztúryjem pl. Petrikeresztúr iz Bakovcev. Poročni priči sta bila okrajni glavar Peter pl. Kregar in njegova soproga Katarina, roj. pl. Lengyel, iz Polane pri Murski Soboti. S to poroko je del posesti prešel na družino Keresztúry, vendar ni jasno, ali so bile med njimi tudi posesti v Markišavcih.

Druga hči Marija Elizabeta Rozalija se je rodila 26. oktobra 1769 v Markišavcih, botrovala sta ji martjanski župnik Matija Czipot in baronica Elizabeta Zaruba.[75] Pozneje se je poročila z upravnikom murskosoboškega gospostva Francem Polakom (madž. Pollák oziroma Polák).[76] Sledila ji je 12. februarja 1771 v Markišavcih rojena Marija Frančiška Terezija, ki ji je prav tako botrovala baronica Elizabeta Zaruba. Marija Frančiška Terezija je umrla le dobro leto po rojstvu.[77] Kot četrta hči je bila 11. novembra 1772 v Markišavcih rojena Frančiška, botra sta ji bila Jožef pl. Bedy in soproga Elizabeta. Frančiška se je sprva poročila s Francem Lipičem pl. Kroškim (*Lippich de Korong*), po njegovi smrti pa je za moža vzela murskosoboškega gospoščinskega uradnika (lat. *frumentus*) Mihaela Polaka, brata prej omenjenega Franca.[78] Z omenjenima porokama je del markišavskih posesti prešel na družino Polak.

Za pojasnitev dedovanja posesti se moramo vrniti do dveh sinov iz prvega zakona Pavla Czigányja z Zofijo Marto Szecsődy pl. Egyházasszecsőd, saj je iz matičnih knjig razvidno, da so se v tej zvezi rodili otroci. Najstarejši sin Anton, rojen leta 1754, se je poročil z Elizabeto Dervarič pl. Egyházas-Bük (*Dervarics de Egyházas-Bük*), v tem zakonu pa so se rodili trije otroci.[79] Leta 1787 je bila v Markišavcih rojena Frančiška, ki se je poročila s Francem Augustičem pl. Razdrtovskim (*Augustich de Razderta*).[80] S to poroko je del posesti prešel na družino Augustič, katere predstavniki so od konca 18. stoletja tudi prebivali v Markišavcih. Frančiški je tri leta kasneje sledil edini sin Pavel, ki se je poročil s Terezijo pl. Lutar (madž. Luthár oziroma Luttár).[81] Konec 19. in v začetku 20. stoletja so zagotovo še živeli Pavlovi vnuki, ni pa jasno, ali so imeli potomce. Izmed teh vnu-

74 Čeprav Frančiške ni mogoče najti v matičnih knjigah v krajih, kjer so večinoma prebivali predstavniki te družine, obstajajo posredni dokazi, da je bila hči Ladislava ali njegovega brata Jožefa. Tako se je Ladislavova hči Jožefa leta 1788 poročila s prekmurskim plemičem Pavlom pl. Kregarjem, pri čemer ne gre zanemariti družinskih povezav med družinama Kregar in Czigány. Povsem mogoče je, da je zaradi ravno teh povezav, ki so se začele s Pavlom Czigányjem in Frančiško Pászthory, prišlo do poroke Pavla Kregarja in Jožefe Pászthory. Pavel Kregar je bil namreč sin Petra Kregarja, nečaka Pavla Czigányja. Prim. Szluha, *Vas vármegye II*., str. 304–305.

75 NŠAM, KMK Murska Sobota 1733–1788, in KMK Martjanci 1734–1748, 1748–1778 in 1778–1866.

76 Prav tam.

77 Prav tam.

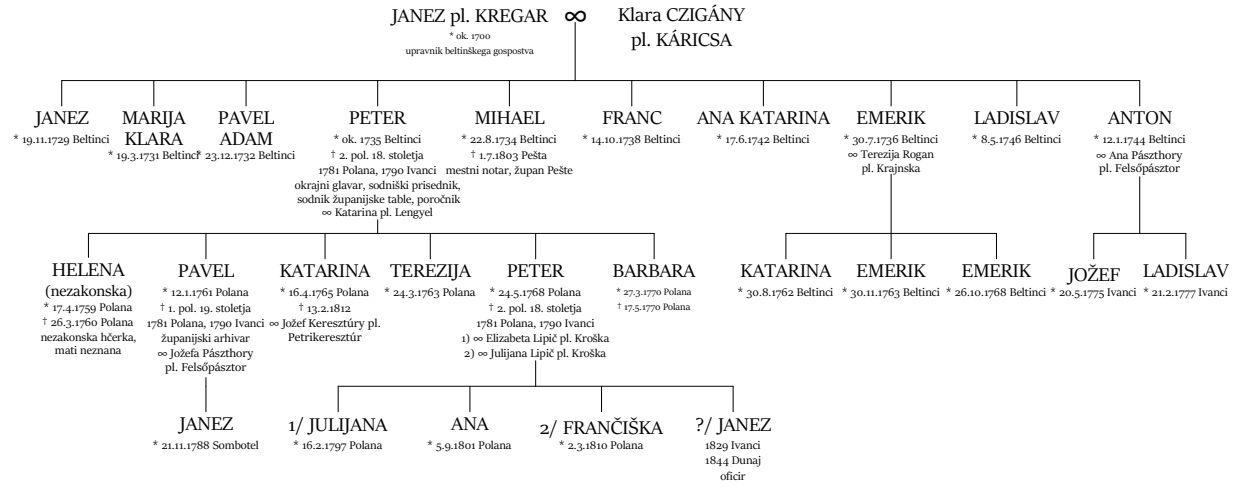
78 Vsi podatki prav tam.

79 NŠAM, KMK Murska Sobota 1733–1788, in KMK Martjanci 1734–1748, 1748–1778 in 1778–1866.

80 Prav tam.

81 Prav tam.

Rodovnik družine Kregar

kov velja omeniti Julijano Czigány (roj. leta 1850 v Markišavcih), ki se je poročila z Janezom Krstnikom Slepcem (*Szlepecz*). Njun sin je bil znani murskosoboški katoliški duhovnik in dekan Janoš Slepec (1872–1936).[82]

DRUŽINA KREGAR (KREGÁR)

Prvi zanesljivi podatek o prekmurski plemiški družini Kregar je ta, da ji je ogrski kralj Ferdinand III. 9. marca[83] 1650 podelil plemiško listino in grb. Prejemniki so bili Marko Kregar, njegova soproga Elizabeta, roj. Benchik, ter Markov brat Jurij. Dokument je bil javno razglašen na zasedanju županijske skupščine Železne županije 11. maja 1650 v Sombotelu.[84] Za dedovanje posesti je bil pomemben predstavnik Janez pl. Kregar, ki je postavil temelje za vzpon družine. Bil je sin Matije Kregarja, ki je leta 1699 deloval kot učitelj v Bogojini. Iz vizitacijskega zapisnika je razvidno, da so bili župnik in župljani z njim zelo zadovoljni, ni pa znano, ali je imel učence. Pri sebi je imel enega delavca. Le tri leta kasneje (1702) pa se že omenja nov učitelj.[85] V zakonu z Evo pl. Koczian so se mu rodili najmanj trije otroci, med katerimi je bil tudi omenjeni Janez.

Po študiju je Janez Kregar med letoma 1723 in 1750 deloval kot višji uradnik, nato pa kot upravnik beltinskega gospostva. Ta položaj mu je omogočal pridobitev novih posesti, pa tudi ugledno poroko s plemkinjo Klaro Czigány pl. Karicsa. V tem zakonu se je v Beltincih rodilo deset otrok, ki so jim botrovali ugledni botri, npr. vrhovni tridesetničar Janez pl. Gombossy, kasnejši upravnik beltinskega gospostva Emerik Niczky pl. Niczk in Suzana pl. Berke (roj. Keresztúry pl. Petrikeresztúr).[86] Izmed sinov, rojenih v tem zakonu, velja omeniti Mihaela, rojenega 22. avgusta 1734 v Beltincih. Njegova botra sta bila Emerik Niczky pl. Niczk[87] in njegova soproga Eva. Skupaj z bratoma Petrom in Emerikom je v letih 1753–1755[88] študiral na jezuitski univerzi v Gradcu.[89] Po študiju se je preselil v Pešto, kjer je sprva deloval kot mestni notar, konec 18. stoletja pa je postal celo župan Pešte. Umrl je 1. julija 1803 v starosti 70 let.[90]

Omeniti velja tudi Mihaelovega brata Petra Kregarja. V turniških matičnih knjigah ni mogoče najti omembe njegovega krsta, zato lahko predvidevamo, da je bil rojen in krščen kje drugje. Da je bil sin upravnika beltinskega gospostva, dokazuje več objavljenih preiskav plemstva Železne županije. Po študiju je postal županijski uradnik – sprva sodnik prisednik, nato pa namestnik županijskega sodnika oziroma okrajnega glavarja. V letih 1781 in 1782 je sestavil popis plemičev za večji del Prekmurja, ki je spadal v Železno županijo.[91] Leta 1797 je kot podporočnik sodeloval na letni skupščini Železne županije.[92] Poročen je bil s Katarino pl. Lengyel, ki je v zakon prinesla posesti svojega očeta Franca, med katerimi je bila

82 NŠAM, KMK Murska Sobota 1827–1856, 1857–1870 in 1871–1882, in KMK Martjanci 1778–1866 in 1867–1930.
83 Miklós Schneider kot datum podelitve listine navaja 9. april, kar je napaka, saj je točen datum razviden iz prepisa listine. Prim. Schneider, *Vas varmegye 1726/27*, str. 48.
84 VML, Protocolla investigationis nobilium 1733, pag. 186–193.
85 Sedar, *Kulturna podoba*, str. 304.
86 NŠAM, KMK Turnišče 1726–1747.
87 Emerik Niczky je kasneje deloval kot upravnik beltinskega gospostva. Prim. Hozjan, *Arhivsko gradivo gospostva Beltinci*, str. 43.
88 Čeprav Smej piše, da so bratje študirali v letih 1754–1755, je iz matrik graške univerze razvidno, da so študij začeli leta 1753. Prim. Höflechner in Wiesflecker, *Die Matrikeln*, Bd. 6/4, str. 240.
89 Smej, *Skrb Mikloša Küzmiča*, str. 7.
90 Benda, *A magyar jakobinusok iratai III*., str. 259.
91 Schneider, *Vas varmegye 1781/82*, str. 12.
92 Balogh, *Vasvármegye nemes családjai*. 2. kiad., 1894, str. 86.

tudi posest v Polani, kjer je nato družina Kregar prebivala. Iz matičnih knjig je razvidno, da sta bila s soprogo zelo zaželena botra, kar kaže na velik ugled, ki ga je uživala njegova družina.[93] Kregar je posedoval posesti in podložnike v Borejcih, Adrijancih, Černelavcih, Markišavcih, Matjaševcih in Kramarovcih.

Petrova sinova sta prav tako opravljala županijske funkcije. Starejši sin Pavel je bil okrajni glavar, nato pa se je preselil v Sombotel, kjer je deloval kot županijski arhivar. Kot omenjeno, se je poročil z Jožefo, hčerjo namestnika velikega župana Šopronske županije Ladislava Pászthoryja pl. Felsőpásztor in Frančiške Rosty pl. Bakovske. Poroka je bila 6. aprila 1788 v kraju Felsőbük (današnji Bük).[94] Jožefin brat je bil guverner Reke Aleksander Pászthory.[95] Iz tega zakona nam je znan samo sin Janez, rojen leta 1788 v Sombotelu.[96] Pavlov mlajši brat Peter Kregar, sodnik prisednik, se je prav tako poročil v ugledno družino Lipič pl. Kroški, in sicer z Elizabeto, hčerjo upravnika gospostva Moravci (danes Moravske Toplice) Janeza Lipiča in Ane Rogan pl. s Krajne (*Rogan de Kraina*). V tem zakonu se je poleg treh hčera rodil sin Janez Kregar, ki je bil še leta 1844 vojak na Dunaju, nato pa se za njim izgubi vsaka sled.[97]

DRUŽINA AUGUSTIČ PL. RAZDRTOVSKI (AUGUSTICH DE RAZDERTA)

Markišavske posesti je v začetku 19. stoletja pridobil Franc Augustič pl. Razdrtovski iz Beltincev s poroko s Frančiško Czigány, hčerjo Antona in Elizabete, roj. Dervarič pl. Egyházas-Bük. Poroka je bila 3. februarja 1806 v martjanski cerkvi, poročni priči pa sta bila murskosoboški gospoščinski uradnik Mihael Polak in Antonija Czigány. Augustiči so plemiško listino in grb prejeli od kralja Leopolda I.; izdana je bila 20. marca 1686 na Dunaju na Andreja Augustiča ter njegove brate Matijo, Janeza in Franca. Za plemiče so bili v slavonsko-hrvaškem saboru razglašeni 7. junija 1686.[98] Prepis plemiške listine se hrani v Hrvaškem državnem arhivu v Zagrebu.[99] Leta 1684 je v štajerskem Gradcu študiral Matija Augustič, ki je v matrikah vpisan kot plemič, Hrvat iz kraja Cesari blizu Pazina v Istri (lat. *Caesariensis*), in bi lahko bil prej omenjeni soprejemnik plemiške listine.[100] Eno leto pred Matijo je bil v univerzitetne matrike graške univerze vpisan Jurij *Augustitz*, prav tako plemič, Hrvat iz kraja Cesari blizu Pazina. Iz teh podatkov lahko sklepamo, da sta bila Matija in Jurij bližnja sorodnika, morda celo brata. Obenem vpis v graško univerzitetno matriko potrjuje plemiški stan družine že pred podelitvijo plemiške listine leta 1686 ter da je izvirala iz Istre in ne iz Varaždinske županije.[101] Na območje današnjega Prekmurja v okviru Zalske županije so Augustiči prišli v drugi polovici 18. stoletja.[102]

Franc Augustič se je rodil okoli leta 1776, najverjetneje v Beltincih. Opravljal je funkcijo sodnika prisednika in umrl v Markišavcih 20. marca 1830. V zakonu so se mu v Markišavcih rodili štirje otroci – hčere Antonija, Viktorija in Rozalija ter sin Ludvik. Slednji se je rodil 18. aprila 1809, botrovala sta mu Peter pl. Kregar in Elizabeta pl. Lipič. Leta 1835 je postal županijski zapriseženec, 1848 okrajni glavar in 1863 višji okrajni glavar. Z reorganizacijo županije je leta 1872 znova deloval kot okrajni glavar. To funkcijo je opravljal do 31. decembra 1883, umrl pa je 4. maja 1885.[103] Posest, ki jo je imel v Murskih Petrovcih, naj bi pred tem pripadala družini Hemeczperger in je po dedovanjih razpadla na več delov. Kurija družine Augustič v Murskih Petrovcih stoji še danes.

Ludvik je imel še tri sestre. Najstarejša Antonija je bila rojena 8. januarja 1807, botrovala sta ji Pavel pl. Kregar in Elizabeta pl. Kregar.[104] Mlajša Viktorija je bila rojena 19. avgusta 1818, botrovala sta ji Peter pl. Kregar in Uršula Lipič pl. Kroška.[105] Poročila se je z Janezom Nepomukom Polakom iz Markišavcev, najmlajša sestra Rozalija pa z Aleksandrom Augustičem. Ludviku Augustiču so se v zakonu z Julijano pl. Zanathy v Murskih Petrovcih rodili trije otroci – Antonija, Jožefa Antonija in Emerik.[106] Antonija se je poročila s Francem pl. Čaplovičem (*Csaplovics*).[107] Njen nagrobnik še danes stoji na markišavskem pokopališču. Mlajša hči Jožefa Antonija se je poročila s Pavlom pl. Szeredyjem.[108]

Ludvikov edini sin je bil poznejši prekmurski pisatelj, pesnik, publicist, prevajalec in urednik Emerik Augustič. Rodil se je v Murskih Petrovcih

93 NŠAM, MK katoliške župnije Murska Sobota.
94 V matični knjigi je navedeno, da sta se poročila *Perillustris Dominus* Pavel Kregar in sirota *Domicella* Frančiška Paszthory. Poročne priče niso navedene. PMK župnije Bük (Madžarska).
95 Szluha, *Vas vármegye II.*, str. 304–305.
96 KMK župnije Sombotel (Madžarska).
97 NŠAM, KMK Murska Sobota 1789–1827.
98 Szluha, *Vas vármegye I.*, str. 23.
99 Bojničić, *Der Adel von Kroatien*, str. 2.
100 *Die Matrikeln*, Bd. 6/3, str. 88.
101 Prim. Bojničić, *Der Adel von Kroatien*, str. 2.
102 To je razvidno iz MK katoliških župnij Bogojina, Beltinci in Dobrovnik.
103 Pavlič, *Biografski podatki*, str. 132.
104 NŠAM, KMK Martjanci 1778–1866.
105 Prav tam.
106 Prav tam in KMK Tišina 1782–1884.
107 NŠAM, KMK Martjanci 1778–1866.
108 NŠAM, MK katoliških župnij Murska Sobota in Martjanci.

29. septembra 1837. Gimnazijo je obiskoval v Sombotelu, vendar je šole hitro opustil in nato najprej odšel h grofu Szapáryju za gospoščinskega uradnika, po dveh letih in pol pa k vdovi grofa Jožefa Batthyányja v Oroszlamos. Med opravljanjem službe se je naučil stenografije in po sedmih letih odšel v Budimpešto, kjer je opravil stenografski izpit. Po opravljenem izpitu je petnajst let služboval kot stenograf v državnem zboru. Pisal je za različne časopise, predvsem za *Egyetertes* (Edinost), pa tudi romane in povesti v madžarščini. Leta 1875 je začel izdajati mesečnik *Prijatel – znanost razserjüvajöcse meszecsne novine*, ki je izhajal v madžarščini in prekmurščini. V letih 1875 in 1878 je neuspešno kandidiral za poslanca v državnem zboru proti Jožefu Berkeju, s katerim sta bila pristaša Tiszeve stranke. Ob teh volitvah se je zanj zelo zavzemal in ga promoviral slovenski tisk v avstrijskem delu monarhije. Umrl je 17. julija 1879 v Budimpešti.[109]

DRUŽINA ŠOHAR (SOHÁR)

Družina Šohar je prišla do posesti s poroko uglednega okrajnega glavarja in županijskega sodnika Železne županije[110] Jožefa pl. Šoharja z Antonijo Elizabeto, roj. Czigány pl. Karicsa, hčerjo Janeza Czigányja in Zofije, roj. Hertelendy pl. Hertelend. Poroka je bila 15. avgusta 1814 v martjanski cerkvi. Jožef Šohar je bil najverjetneje rojen v kraju Baksa v Zalski županiji, saj ga je v popisih plemstva v letih 1790 (skupaj z očetom), 1829 in 1845 mogoče zaslediti v omenjenem kraju. Njegova starša sta bila sodnik prisednik Zalske županije Emerik pl. Šohar in Elizabeta, roj. pl. Soos (slov. Šoš).

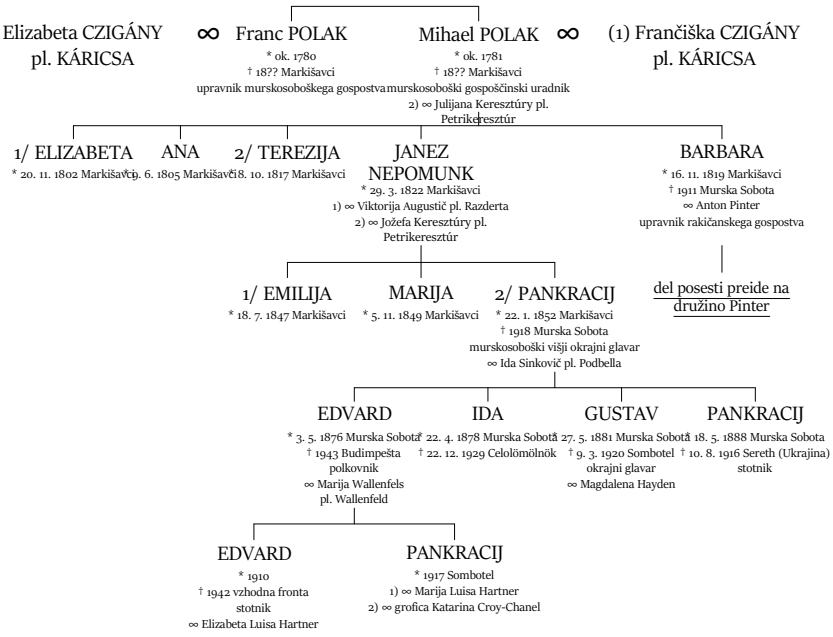
Plemiško listino in grb so 25. oktobra 1625[111] od kralja Ferdinanda II. prejeli Martin Šohar, njegova soproga Katarina Paris, sinova Daniel in Janez, brat Benedikt ter njegovi otroci Tomaž, Jurij, Martin, Katarina, Doroteja in Helena.[112] Predstavnik družine Janez Šohar, ki je živel v kraju Söjtör, je bil med letoma 1755 in 1757 okrajni glavar. Družina je bila v 18. in 19. stoletju močno prisotna v več plemiških krajih Zalske županije. Ena veja je bila na območju današnjega Prekmurja prisotna že od 17. stoletja. V Tešanovcih je leta 1696 živel Štefan Šohar.[113] Leta 1717 so v Čikečki vasi živeli Pavel, Franc in Štefan.[114] Pavel se v tem kraju omenja še v letih 1726 in 1727, leta 1733 pa je v Čikečki vasi mogoče najti Štefana, Franca, Martina in Jurija.[115]

Županijske funkcije in obsežne posesti, ki so med letoma 1834 in 1844 obsegale ok. 300 oralov in podložnike v sedmih krajih,[116] Jožefa Šoharja uvrščajo med najuglednejše nižje plemiče na območju Prekmurja v prvi polovici 19. stoletja. S soprogo sta imela 14 otrok, ki so jim botrovali ugledni plemiški botri.[117] Šohar se je naselil v Markišavcih na hišni številki 1, ki je bila največji objekt v kraju, kar je razvidno z zemljevida omenjenega kraja iz leta 1846. Morda gre za staro plemiško kurijo družine Czigány, saj je ta kompleks zgradb razviden že na jožefinskem vojaškem zemljevidu iz druge polovice 18. stoletja. Jožefovi sinovi so se naselili v Bakovcih, Rankovcih in Markišavcih, kjer so delovali kot odvetniki, uradniki in trgovci. V drugi polovici 19. stoletja so se izselili v štajerski Gradec, kjer potomci živijo še danes.[118]

DRUŽINA POLAK (PÓSFAY PL. VELIKO- IN MALOBAKOVSKI)

Prva znana predstavnika te družine v Prekmurju sta bila Franc in Mihael Polak. Franc Polak, svojčas upravnik murskosoboškega gospostva, se v matičnih knjigah prvič pojavi leta 1792, ko se je 1. avgusta v martjanski cerkvi poročil z Elizabeto pl. Czigány iz Markišavcev. Poročni priči sta bila Peter pl. Kregar in Elizabeta pl. Czigány.[119] Ohranjene matične knjige njunih otrok ne razkrivajo, zato bi lahko sklepali, da so se rodili v obdobju med letoma 1780 in 1790, ko so bile matične knjige uničene v požaru. Mihael (roj. ok. 1781) se je ob koncu 18. stoletja poročil s Frančiško pl. Czigány, vdovo po Francu pl. Lipiču in polsestro prej omenjene Elizabete pl. Czigány. Poročne priče so bili sodnik prisednik Pavel pl. Chörgeö, Peter pl. Petkovič in Jožefa pl. Bácsmegyei.[120] V tem zakonu se jima je 20. novembra 1802 v Murski Soboti, kjer je Mihael služboval kot gospoščinski uradnik, rodila hči Elizabeta. Krstna botra sta bila upravnik murskosoboškega gospostva Franc Polak in Jožefa Tsergöli.[121] Frančiška je zgodaj umrla, saj se

109 Trstenjak, *Slovenci na Ogrskem*, str. 180.
110 Ob poroki je bil Jožef sodnik prisednik Zalske županije. Po preselitvi v Markišavce je postal okrajni glavar in županijski sodnik Železne županije. Prim. NŠAM, KMK Martjanci 1778–1866.
111 Popis plemstva iz leta 1726/27 navaja kot datum izdaje plemiške listine 29. oktober 1625. Prim. Schneider, *Vas vármegye 1726/27*, str. 60.
112 Szluha, *Vas vármegye II*., str. 524.
113 Schneider, *Vas varmegye nemesi*, str. 20.
114 Schneider, *Vas varmegye 1717*, str. 7.
115 Schneider, *Vas varmegye nemesi*, str. 20.
116 Wirth, *A nemesi kisbirtok*, str. 151.
117 NŠAM, KMK Martjanci 1778–1866.
118 Prav tam; NŠAM, KMK Murska Sobota 1789–1827 in 1827–1856, in KMK Tišina 1782–1884.
119 NŠAM, KMK Martjanci 1778–1866.
120 Prav tam.
121 Prav tam.

Rodovnik družine Polak (Pósfay)

je Mihael 3. aprila 1818 poročil z Julijano pl. Keresztúry de Petrikeresztúr iz Bakovcev.[122]

Iz matičnih knjig je razvidno, da je Mihael živel oziroma imel posest v Markišavcih in da naj bi bil ob poroki star 37 let, pred njegovim imenom pa stoji lat. izraz *Spectabilis Dominus*, kar nakazuje na njegov ugled oziroma družbeni položaj. Tudi poročni priči sta bili zelo ugledni – Jožef pl. Šohar in Antonija pl. Czigány iz Markišavcev.[123] V zakonu so se jima rodili najmanj trije otroci – Terezija, Barbara in Janez Nepomuk, slednji se je rodil 29. marca 1822 v Markišavcih. Krstni botri so bili Franc pl. Hemeczperger, Rozalija pl. Lipič, Jurij Guzza in Julijana Ruzič. Janezova sestra Barbara se je rodila 16. novembra 1819 v Markišavcih, botra pa sta bila Pavel pl. Varalay in Johana Tantzos. Najstarejša hči Terezija je bila rojena 8. oktobra 1817 v Markišavcih, botrovala pa sta ji Pavel pl. Varalay in Antonija pl. Šohar. Omenjena Terezija se je v martjanski cerkvi 8. februarja 1836 poročila s Francem Gorczko, učiteljem v Čakovcu.[124] Poročni priči sta bila Jožef pl. Šohar in županijski uradnik Janez pl. Szabó. Mlajša hči Barbara se je 1. marca 1848 v starosti 26 let poročila z upravnikom rakičanskega gospostva Antonom Pinterjem. Njun sin Geza in vnuk Nikolaj Pinter sta bila odvetnika v Murski Soboti. Poročni priči sta bila znova Jožef pl. Šohar in gospa Terezija Terplan. Zanimiv je status neveste, ki naj bi bila plemkinja (madž. *nemes*).[125]

Barbarin brat Janez Nepomuk Polak se je najprej poročil z Viktorijo pl. Augustič, hčerjo že omenjenega sodnika prisednika Franca pl. Augustiča in Frančiške pl. Czigány iz Markišavcev. Poroka je bila 18. oktobra 1846 v martjanski cerkvi, poročni priči pa sta bila višji okrajni glavar Aleksander pl. Augustič in županijski sodnik prisednik Ignacij pl. Gombossy. V tem zakonu sta se rodili dve hčeri. Prva je bila Emilija, rojena 18. julija 1847 v Markišavcih, krstna botra sta ji bila Ignacij pl. Gombossy in Katarina pl. Keresztury. Druga hči Marija je bila rojena 5. novembra 1847 prav tako v Markišavcih, krstna botra pa sta ji bila Ludvik pl. Augustič in Julijana pl. Zanathy.[126] Po smrti prve žene se je Janez poročil z Jožefo pl. Keresztury iz Bakovcev. V tem zakonu se je rodil dobitnik plemiške listine Pankracij (madž. Pongrác) Pósfay.

Pankracij je bil rojen 22. januarja 1852 v Markišavcih. Njegov oče je v rojstno knjigo vpisan kot *honorus nobilis*. Krstna botra sta bila Alojzij pl. Keresztury in Frančiška pl. Keresztury.[127] Bil je ena ključnih osebnosti Prekmurja v času dualizma. Svojo kariero je začel brez kakršne koli diplome, na najnižji stopnji uradniške lestvice. Pri šestnajstih letih je 1. oktobra 1868 stopil v županijsko službo in kot pripravnik služboval pri bakovskem glavarju Alojzu Kereszturyju. Med letoma 1871 in 1877 je bil glavarjev namestnik, v

122 NŠAM, KMK Murska Sobota 1789–1827 in 1827–1856.
123 NŠAM, KMK Martjanci 1778–1866.
124 Prav tam. Franc Gorczka in Terezija Polak sta leta 1839 dobila hčerki dvojčici, krščeni novembra istega leta. V matični knjigi je očetov priimek naveden kot Gersa, priimek matere pa Polyak, kar je enako zapisu priimka, ki ga je uporabljal dobitnik plemiške listine leta 1757 Anton Polyak.
125 NŠAM, KMK Martjanci 1778–1866.
126 Prav tam. Janez Nepomuk Polak je vedno zapisan s predikatom *Nemzetes* (blagorodni), pri obeh starših pa je dopis *Nobiles*.
127 Prav tam.

Grb družine Pósfay (HU MNL OL K 0019 70 Pag. 0466).

letih 1878–1884 pa pomožni glavar pri Ludviku Augustiču. Leta 1885 je s pooblastilom županijskega municipalnega odbora postal višji glavar. V starosti 23 let se je 22. novembra 1874 poročil z Ido pl. Sinkovič iz Velikih Bakovcev, hčerko Franca pl. Sinkoviča in Petronele pl. Augustič. Poročni priči sta bila upravnik rakičanskega gospostva Anton Pinter in Aleksander pl. Smodiš.[128] Aktiven je bil na področju urejanja gospodarskih, kulturnih in družbenih vprašanj. Imel je zasluge pri ustanovitvi murskosoboške okrajne bolnišnice leta 1893 in vključitvi okraja v železniško omrežje leta 1907. Pri pravosodnih oblasteh je dosegel, da je Murska Sobota dobila svojo zemljiško knjigo. Bil je tudi predsednik Madžarskega prosvetnega društva za Vendsko krajino – VMKE,[129] s pomočjo katerega je širil madžarsko kulturo in madžarski jezik.

Zaradi prijateljstva s kulturnim ministrom Wlassichem je prosil za ustanovitev šol v okraju, kar je tudi dosegel. Zadnji izmed njegovih projektov je bil postavitev meščanske šole v Murski Soboti. Zaradi navedenih zaslug ter požrtvovalnega opravljanja službe ga je kralj Franc Jožef I. na predlog velikega župana Železne županije Kolomana pl. Rade povzdignil v plemiški stan s predikatom *nagy és kis-barkóczi* (Veliko- in Malobakovski). Zaradi velikega ugleda v okraju je bil leta 1905 izbran za predsednika kazine. 23 let je bil član uprave Murskosoboške hranilnice ter šest let njen ravnatelj. 1. maja 1914 se je upokojil ter se zaradi bolezni umaknil iz javnega življenja. Umrl je 23. aprila 1918.[130] Njegovi potomci so se odselili iz Prekmurja.

DRUŽINA PINTER

Družina Pinter v nasprotju z vsemi do sedaj naštetimi ni imela plemiškega statusa. Njen prvi predstavnik na območju Prekmurja je bil Anton Pinter, rojen kot sin gospoščinskega uslužbenca. Po prihodu v Prekmurje je Anton postal upravnik rakičanskega gospostva. Ta funkcija mu je omogočala, da se je leta 1848 poročil v takrat že uveljavljeno družino Polak; poročil se je namreč z Barbaro, hčerjo murskosoboškega gospoščinskega uradnika Mihaela Polaka.[131] Družina Pinter je sprva prebivala v Rakičanu, saj sta se hčeri Viljemina (mrtvorojena 21. aprila 1850) in Marta (roj. 30. septembra 1852) rodili v tem kraju.[132] Edini sin Geza se je rodil 24. februarja 1855 v Markišavcih.[133] Bil je pobudnik ustanovitve Murskosoboške hranilnice in od leta 1893 do svoje smrti leta 1898 njen ravnatelj oziroma predsednik. Prav on je namreč zbral ljudi, ki so bili zmožni in pripravljeni plačati 300 forintov za vsako delnico banke.[134] Poleg tega je v Murski Soboti deloval kot odvetnik, bil je predsednik glasbenega in pevskega društva ter član županijskega municipalnega odbora. Poročil se je z Ido Horváth pl. Szentpéter, hčerjo odvetnika in okrajnega glavarja Pavla pl. Horvátha in Ane, roj. Rozenkrancz. Geza Pinter je umrl 9. julija 1898. Pokopan je na murskosoboškem pokopališču.[135] Njegova starejša sestra Marta se je 5. februarja 1869 v Gradcu poročila z Mihaelom pl. Berkejem, sinom odvetnika in murskosoboškega državnega poslanca Jožefa pl. Berkeja ter Julija-

128 NŠAM, KMK Murska Sobota 1789–1827 in 1827–1856.

129 VMKE oziroma Madžarsko izobraževalno društvo Vendske krajine (madž. Vendvidéki Magyar Közművelődesi Egyesület) je leta 1893 ustanovil okrajni glavar Pankracij Pósfay z namenom širjenja madžarske kulture, organiziranja jezikovnih tečajev ter političnega in kulturnega življenja, hkrati pa je društvo skrbelo za razvoj gospodarstva v pokrajini. Po priključitvi Prekmurja državi SHS je bilo društvo ukinjeno, leta 1941, ko je bilo po nemški okupaciji Prekmurje vrnjeno Madžarski, pa so ga ponovno ustanovili. Predsednik je postal veleposestnik Ferdinand Hartner, odborniki pa tovarnar Josip Benko, evang. senior Štefan Kovats, katoliški dekan Jožef Krantz, kat. župnik Varda, evang. kaplan Aladar Darvaš ter Jožef Lipič. Prim. Jerič, *Zgodovina madžarizacije v Prekmurju*, str. 6–7.

130 Pavlič, *Biografski podatki*, str. 138–139.

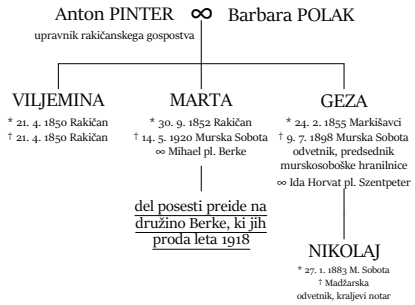
131 NŠAM, KMK Murska Sobota 1789–1827 in 1827–1856.

132 Prav tam.

133 KMK Martjanci 1778–1866.

134 Kuzmič, *Zgodovinski pregled*, str. 251.

135 Pavlič, *Biografski podatki*, str. 138.

Rodovnik družine Pinter

ne, roj. pl. Raffay. Poročni priči sta bila dr. Moritz Schwarz in Ferdinand Sorger.[136]

Sin Geze Pinterja in soproge Ide je bil dr. Nikolaj Pinter, rojen 27. januarja 1883. Krščen je bil 8. februarja v murskosoboški katoliški cerkvi, botrovali pa so mu tamkajšnji veleposestnik Mihael pl. Berke in njegova soproga Marta pl. Berke, roj. Pinter (Nikolajeva teta), ter davčni uslužbenec Maksimilijan Krausz.[137] Po študiju prava se je vrnil v Mursko Soboto, kjer je želel prevzeti dediščino svojega očeta, tj. zelo donosne posle pravnega svetovalca pri Murskosoboški hranilnici. Na tem mestu se je močno utrdil dr. Czifrak, ki je Nikolaju težko ter z nezadovoljstvom prepustil službo. Od konca prve do konca druge svetovne vojne je deloval kot murskosoboški notar in odvetnik. Zaradi sodelovanja z madžarskimi oblastmi med letoma 1941 in 1945 je po koncu vojne pobegnil na Madžarsko.[138]

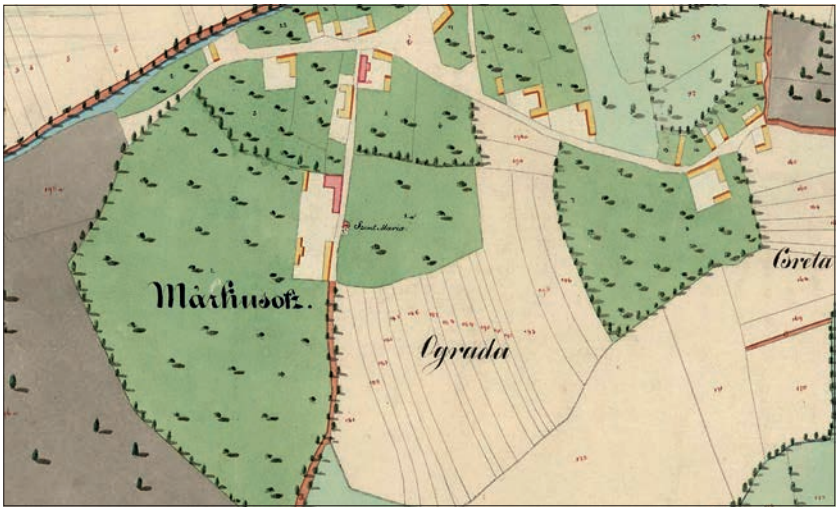
DRUŽINA BERKE

Markišavske posesti so s poroko Marte Pinter in Mihaela pl. Berkeja prešle na družino Berke, katere starejši član, tridesetničar Peter pl. Berke, je že na začetku 18. stoletja posedoval posesti v omenjenem kraju. Družini Berke, skupaj z njenimi sorodniki iz družine Szelezen, je ogrski kralj Matija II. z listino, izdano 10. decembra 1609, potrdil starejše plemiške pravice, saj so svoja dokazila izgubili v vojnah.[139] Družina je bila od 18. stoletja močno vpeta v evangeličansko cerkev, saj je iz nje izšlo več evangeličanskih duhovnikov, npr. Küzmičev predhodnik v Šurdu Adam Berke, križevski duhovnik Jožef Berke in njegov sin Janez ter dva puconska duhovnika, Blaž Berke in Franc Ksaver Berke.[140]

Mihael Berke se je rodil v Tešanovcih 27. septembra 1843 in bil krščen v puconski evangeličanski cerkvi. Krstni botri so bili odvetnik Peter pl. Babos, Julijana pl. Babos, Peter Malčič in Jožefa Horvath.[141] Šolal se je na evangeličanskem liceju v Šopronu. Študiral je ekonomske znanosti ter se po koncu študija posvetil upravljanju svojega posestva. Bil je velik pospeševalec napredka na področju kmetijstva v Prekmurju. Uvedel je številne novosti v živinoreji, sadjarstvu in poljedelstvu. Bil je eden izmed soustanoviteljev in stebrov Murskosoboške hranilnice. Več let je bil inšpektor puconske evangeličanske fare. S svojim očetom si je prizadeval, da bi v Murski Soboti ustanovili lastno evangeličansko cerkveno občino. To mu je uspelo leta 1892, ko je Murska Sobota dobila svojo molilnico in duhovnika ter kasneje, leta 1908, tudi svojo cerkev, sam pa je postal prvi inšpektor murskosoboške evangeličanske fare. Bil je steber evangeličanskega verskega občestva in družabnega življenja v Murski Soboti. Umrl je 2. julija 1895. O njegovi priljubljenosti priča veličasten pogreb, ki se ga je udeležilo veliko ljudi, med njimi tudi trije grofje Szapáry. Pokopan je v družinski grobnici na murskosoboškem pokopališču.[142]

V zakonu z Marto Pinter se mu je v Murski Soboti rodilo pet otrok. Eden izmed njih je bil Mihael Nikolaj pl. Berke. Gimnazijo je obiskoval v Bratislavi, kjer je leta 1910 maturiral. Nato je dve leti delal kot praktikant v lekarnah v Sombotelu in Budimpešti. V obdobju 1912–1915 je študiral farmacijo na medicinski fakulteti v Budimpešti. Ob koncu prve svetovne vojne se je vrnil s fronte in od 1. decembra 1918 do 20. februarja 1919 vodil lekarno *Zum ungarischen Wappen* v kraju Dunajská Streda (madž. Dunaszerdahely, Slovaška). 16. decembra 1918 je z Gezo pl. Holle sklenil pogodbo o nakupu lekarne *Salvator* v Eisenstadtu (Avstrija) v vrednosti 300.000 kron, z možnostjo, da se cena zniža za 80.000 kron, če se bo Berke poročil z lekarnarjevo hčerjo Marijo pl. Holle. Lekarno je prevzel 7. marca 1919 od Helene pl. Holle, roj. Moser. 150.000 kron je predal takoj ob nakupu, preostalih 70.000 pa naj bi odplačal kasneje. Denar za nakup lekarne je verjetno dobil s prodajo svojih posesti. V tedniku *Muraszombat és Vidéke* (Murska

136 Arhiv evangeličanske cerkvene občine Gradec, mrliška knjiga.
137 KMK Murska Sobota 1789–1827 in 1827–1856.
138 Kuzmič, *Zgodovinski pregled*, str. 252.
139 Szluha, *Vas vármegye I*., str. 159.
140 *Düsevni liszt* l. 4, št. 6, str. 67.
141 Arhiv Evangeličanske cerkvene občine Puconci, Mrliška knjiga.
142 Pavlič, *Biografski podatki*, str. 134.

Zemljevid Markišavcev iz leta 1846 (OSZK, TK 970, Márkusotzi határának térképe).

Sobota in okolica) je bil 28. julija 1918 objavljen oglas za razprodajo posesti murskosoboške družine Berke, med katerimi so prodajali tudi posesti v Markišavcih.[143]

PLEMIŠKI DVOREC V MARKIŠAVCIH

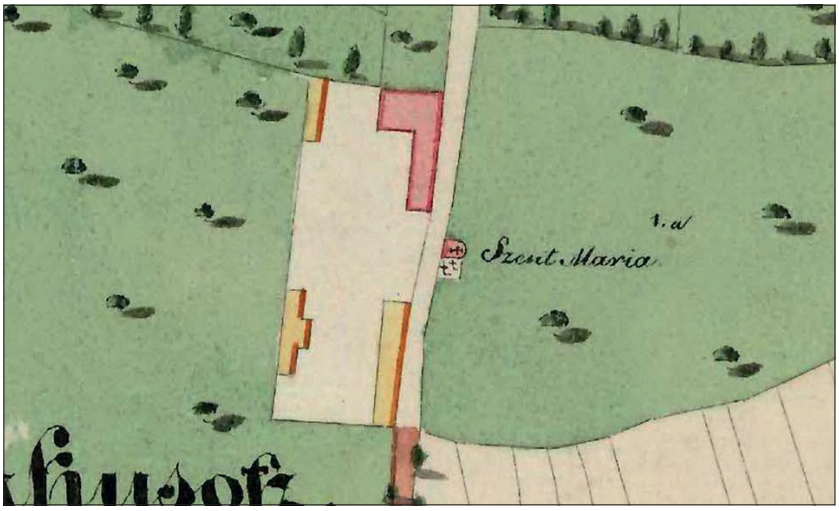
Ker do sedaj ni bilo še napisanega nič o dvorcu v Markišavcih in le bore malo o prebivališčih nižjega plemstva[144] na območju današnjega Prekmurja, je vredno predstaviti tudi vire o plemiških bivališčih[145] v tem kraju ter njihove arhitekturne značilnosti.

O prisotnosti poznosrednjeveškega utrjenega dvora bi lahko sklepali na podlagi dokumenta iz leta 1448, v katerem se omenjata markišavski kastelan Andrej in njegova soproga Doroteja. V dokumentu so nadalje navedeni še člani družin Henclin pl. Petrovski (*Henczelffy de Petrócz*), Križevski (*Keresztury*), Prosenjak pl. Prosenjakovski (*Prosznyak de Prosznyakfalva*), Pereš pl. Korlátföld (*Peres de Korlátföld*) in Koltaj (*Kolthay de Kolta*), ki so se pravdali pred vasvárskim kapitljem zaradi posesti v Peskovcih.[146] Zanimivo je, da omenjena zakonca, ki sta bila zagotovo družinsko povezana z eno izmed naštetih plemiških družin, nista navedena s priimkom. Ni pa povsem jasno, ali gre za kastelana gornjelendavskega gospostva ali pa je že v prvi polovici 15. stoletja v Markišavcih stal utrjen dvor, namenjen nadzorovanju določenega dela gornjelendavskega gospostva.

Naslednja omemba markantnejše stavbe v Markišavcih je v že prej omenjeni listini kralja Rudolfa I. Habsburškega, izdani 28. aprila 1583, iz katere izvemo, da je v kraju stal plemiški dvorec (*curia nobilitaris*) takrat že pokojnega Gregorja Horvata pl. Markišavskega.[147] Po dedovanju posesti z dvorcem je ta postala sedež družine Bácsmegyey, kar je razvidno iz pisem Franca Bácsmegyeya grofu Francu Batthyányju med letoma 1611 in 1615, ki jih je večinoma napisal v Markišavcih.[148] Kot ugledna in premožna članica županijskega srednjega plemstva si je družina v kraju uredila svojemu statusu primerno rezidenco. Namig o videzu zgradbe je mogoče najti v vpisih v matične knjige graške univerze, iz katerih je razvidno, da se je leta 1639 na omenjeno univerzo vpisal Gabrijel Bácsmegyey iz Markišavcev. V izvirniku se njegov vpis glasi: *Gabriel Baizmegiey de Paris, nobilis, Vngarus ex Castello Markostez* (Gabrijel pl. Bácsmegyey de Paris, plemiškega rodu, Madžar, iz dvorca Markišavci).[149]

Ta vpis nakazuje, da si je omenjena družina postavila impozantnejšo zgradbo, ki pa je bila zaradi osmanskih vpadov verjetno utrjena z leseno palisado, kar je bilo značilno za dvorce srednjega plemstva v tem obdobju (primer dvorca družine Csányi v Zalski županiji).[150] Po smrti Franca Bácsmegyeya leta 1620 so posesti razdelili med več sinov, vendar ni jasno, kateremu je pripadel kateri del in kdo je podedoval ta dvorec. Družina je že v prvi polovici 17. stoletja imela v lasti tudi dvorec v kraju Oberpullendorf na Gradiščanskem (madž. Felsőpulya v takratni županiji Šopron) in dvo-

143 *Muraszombat és Vidéke,* 28. julij 1918, št. 31.
144 Košič, *Življenje Slovencev*, str. 24.
145 Na podlagi virov, obravnavanih v tem članku, je nemogoče z gotovostjo trditi, da gre za en sam dvorec, ki bi bil neprekinjeno prisoten v Markišavcih od 16. stoletja dalje. Povsem mogoče je, da je bil tisti iz 16. stoletja med osmanskimi vpadi uničen.
146 *Andreas condam castellanus de Markussolcz et uxorem nobilis Dorothea*. Prim. HU MNL, DL (Q szekció), Családi levéltárak (P szekcióból), Békássy család (Q 33)–58117.
147 HU MNL, OL, A 57 – 04 – 0362 – A 57, Magyar Kancelláriai Levéltár, Libri regii, zv. 4., str. 353.
148 Nekaj pisem je bilo poslanih iz Rakičana, Murske Sobote in kraja Ujfalu. HU MNL, Batthyány misszilisek [P 1314], št. 1211–1221.
149 *Die Matrikeln*, knj. 6/2, str. 35.
150 Bilkei, *Zalai évszázadok*, str. 7–20.

Kurija (dvorec) s kapelico in pokopališčem v Markišavcih (1846) (OSZK, TK 970, Márkusotzi határának térképe).

rec v kraju Sorokpolány (Železna županija). Oba dvorca sta konec 18. stoletja s porokami prešla na družini Rumy (v Sorokpolányju) in Rohonczy (v Oberpullendorfu).[151] Naslednji podatek o stavbi v Markišavcih zasledimo v letu 1648: dva prebivalca Markišavcev sta vsako leto svojemu osmanskemu zemljiškemu gospodu oddajala tunjko medu iz pristave Simona Bácsmegyeya. Prebivalci Markišavcev so se Osmanom – natančneje, Alayu Ahmetu begu – uklonili leta 1641. Omenjeni beg jih je leto zatem prodal Odi Husainu, ki jim je tako zvišal obveze, da je kraj prišel na rob propada, in sicer tako, da dve leti v njem ni prebival nihče. Pred uklonitvijo so Osmani kraj oplenili; nato pa so obnovili samo štiri hiše, ostale so bile opustele.[152]

Kaj se je zgodilo z dvorcem, ni jasno. Morda je bil uničen ali resno poškodovan, kar časovno sovpada z naselitvijo članov družine Bácsmegyey v dvorcih Sorokpolány in Oberpullendorf. Tudi pristava, ki jo v letu 1648 omenja Smej,[153] bi lahko bila dvorec, ki pa ni več služil svojemu prvotnemu namenu glavne rezidence družine, temveč je postal upravni sedež dela družinskih posesti, ki so ležale na območju današnjega Prekmurja.

Nato vse do leta 1740, skoraj sto let, ni mogoče zaslediti podatka o dvorcu. Po smrti Štefana pl. Harcana 15. februarja 1740 je višji okrajni glavar Pavel pl. Mlinarič 2. maja istega leta sestavil popis premičnin in nepremičnin po prej omenjenem plemiču. Kot prva je navedena plemiška rezidenca (*Residentia Nobilitaris*) v Markišavcih. Bila je iz lesa ter je obsegala pritličje s šestimi prostori in nadstropje, v katerem število prostorov ni navedeno. K rezidenci sta spadala hlev in skedenj s tremi prostori, vendar sta bila zapuščena in praktično podrtija. V hlevu je popisovalec naštel sedem konj, dva bika, dve kravi molznici in tele, staro eno leto. Ti podatki povedo, da je bilo gospodarstvo Štefana Harcana že dalj časa zanemarjeno in prepuščeno propadanju. Harcan je imel v Bakovcih še eno plemiško domovanje iz lesa (*Domus Lignea Nobilitaris*), ki je obsegalo pritličje s šestimi prostori in je bilo zanemarjeno, saj je bil tlak le še v kuhinji.[154]

Popisovalec je naredil očitno distinkcijo med rezidenco in domovanjem oziroma hišo. Očitno se je izraz rezidenca uporabljal za uglednejše plemiško domovanje. O tem priča tudi podatek, da je imel omenjeni Pavel Mlinarič, pozneje namestnik velikega župana Železne županije, plemiško rezidenco v Rakičanu. Kot eden najpomembnejših uradnikov županije je moral imeti dom, primeren statusu visokega[155] županijskega uradnika.[156] Za vizualno predstavo, kako je bila videti rezidenca Štefana Harcana, lahko vzamemo za primer lesen dvorec družine Modić-Bedeković v Dolnji Lomnici na Hrvaškem, ki se je ohranil do današnjih dni. Čeprav je bil postavljen leta 1806, je njegova zasnova identična – obsega pritličje in nadstropje s šestimi prostori.

Po smrti Štefana Harcana se je v Markišavcih naselil njegov pranečak Pavel pl. Czigány, vendar ni jasno, ali se je naselil v plemiško rezidenco pokojnega Harcana ali si je postavil novo. Rezidenca je nato s poroko Pavlove vnukinje Antonije Elizabete pl. Czigány z Jožefom pl. Šoharjem prešla na družino Šohar. Matične knjige razkri-

151 Balogh, *Vasvármegye nemes családjai*, str. 296.
152 Smej, *Martjanska župnija*, str. 67.
153 Smej, *Martjanska župnija*, str. 67.
154 HU MNL OL E 156 – a. – fasc. 096.–št. 029. Za prevod se zahvaljujem dr. Klaudiji Sedar.
155 Najvišja uradniška funkcija v županijski upravi je bila funkcija velikega župana. Bila je ceremonialna, zasedali pa so jo predstavniki najuglednejših velikaških družin. Dejansko je z županijo upravljal namestnik velikega župana (op. p.).
156 Bel, *Notitia hungáriae*, str. 421.

vajo, da so člani družine Šohar prebivali v stavbi s hišno številko 1. Zemljevidi iz 19. stoletja kažejo, da je nasproti dvorca stala kapela sv. Marije z majhnim pokopališčem oziroma grobnico. Da so bili na tem majhnem pokopališču pokopani člani družine Šohar, je razvidno tudi iz matičnih knjig murskosoboške in martjanske župnije. Datum izgradnje kapelice in pokopališča oziroma grobnice ni znan, vendar lahko na podlagi zemljevidov sklepamo, da je bila zgrajena najkasneje pred koncem 18. stoletja. Ta kapelica predstavlja posebnost pokopa plemiških posameznikov oziroma družin iz vrst nižjega plemstva na območju današnjega Prekmurja. Čeprav so imele nekatere nižjeplemiške družine grobnice v prekmurskih cerkvah, si ni nobena v ta namen zgradila lastne kapele v bližini svojega domovanja.[157] Danes tako od kapelice kot od dvorca ni ostalo sledi.

SKLEP

Markišavci so bili od druge polovice 16. stoletja kot sedež družinske posesti plemiške družine Bácsmegyey pomemben kraj, iz katerega je omenjena družina upravljala svoja posestva, ki so večinoma ležala v Železni županiji. Stopnjevanje osmanskih vpadov, ki so prizadeli tudi Markišavce, je predstavnike družine prisililo v preselitev na severozahod županije. Nekoč enotna zaključena posest je bila skozi stoletja zaradi dedovanja razkosana na vedno manjše dele. Te posesti so s porokami in dedovanjem pridobili člani nižjeplemiških družin Harcan, Czigány, Kregar, Augustič, Šohar, Polak in Berke, ki so večinoma živeli na območju današnjega Prekmurja. Te družine so kraju vtisnile pečat tudi s svojimi plemiškimi domovanji oziroma kurijami, ki pa se do danes niso ohranile.

IZJAVA O DOSTOPNOSTI PODATKOV
Raziskovalni podatki, obravnavani v članku, so vključeni v ta objavljeni članek.

VIRI IN LITERATURA

ARHIVSKI VIRI

Arhiv evangeličanske cerkvene občine Gradec (Graz)
Matične knjige evangeličanske cerkvene občine Gradec (Graz, Avstrija)

Arhiv Evangeličanske cerkvene občine Puconci
Matične knjige evangeličanske cerkvene občine Puconci

AT ÖStA/HHStA – Österreichisches Staatsarchiv, Haus- Hof- u. Staatsarchiv
SB (Sonderbestände) Csaky

HU MNL – Magyar Nemzeti levéltár Budapest
Diplomatikai levéltár (DL): (Q szekció), Családi levéltárak (P szekcióból), Békássy család (Q 33) – 58117
Országos Levéltár (OL):
Batthyány misszilisek [P 1314]
E 0148
E 156
E 227, Magyar Kamara Archivuma, Libri donationum
K 0019
Magyar Kancelláriai Levéltár, Libri regii (A 57)

NŠAM – Nadškofijski arhiv Maribor
Matične knjige: Martjanci, Murska Sobota, Tišina, Turnišče

OSzK – Országos Széchenyi Könyvtár Budapest
TK 970, Márkusotzi határának térképe

PiŠK MS – Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota
Rokopis št. 83

VML – Vas megye levéltár Szombathely
Protocolla investigationis nobilium 1733

ČASOPISI

Düsevni liszt. Mejszecsne verszke novine, 1926.
Muraszombat és Vidéke, 1918.

LITERATURA

Andrejek, Tamara et al.: *Trije gradovi, dve deželi, ena zgodba. Drei Schlösser, zwei Länder, eine Geschichte*. Murska Sobota: Pomurski muzej Murska Sobota, 2019.

Balogh, Gyula: *Vasvármegye nemes családjai*. 2. kiad. Szombathely: Bertalanffy József könyvnyomdája, 1901.

Balogh, Gyula: *Vasvármegye nemes családjai*. Szombathely: Bertalanffy József könyvnyomdája, 1894.

Bel, Matthias: *Notitia hungáriae novae historico geographica.* Budapest: MTA Történettudományi Intézet, 2012.

Benda, Kálmán: *A magyar jakobinusok iratai III.* Budapest: Akadémiai Kiadó, 1952.

Bilkei, Irén: *Zalai évszázadok. Tanulmányok és dokumentumok Zala megye történetéhez*. Zalaegerszeg: MNL Zala Megyei Levéltára, 2016.

Bojničić, Ivan J.: *Der Adel von Kroatien und Slavonien*. Zagreb: Golden marketing, 1995 (Siebmacher's

157 Izjema je grofovska družina Batthyany, saj si je leta 1902 ob svojem dvorcu na Petanjcih zgradila kapelo sv. Florijana, ki so jo njeni člani uporabljali kot grobnico.

grosses und allgemeines Wappenbuch, Bd 4. Abt. 13).

Dávid, Zoltán: *Az 1598. évi házösszeírás*. Budimpešta: Központi Statisztikai Hivatal Levéltára, 2001.

Die Matrikeln der Universität Graz – 1711–1765. Bearbeitet von Johann Andritsch. Band 6/4. Graz: Akademische Druck- u. Verlagsanstalt, 2002.

Die Matrikeln der Universität Graz 1630–1662. Bearbeitet von Johann Andritsch. Band 6/2. Graz: Akademische Druck- u. Verlagsanstalt, 1980.

Die Matrikeln der Universität Graz 1663–1710. Bearbeitet von Johann Andritsch. Band 6/3. Graz: Akademische Druck- u. Verlagsanstalt, 1987.

Felhő, Ibolya: *Az úrbéres birtokviszonyok Magyarországon Mária Terézia korában. Dunántúl.* Budapest: Akadémiai Kiadó, 1970.

Gubič, Nina: *Prebivalstvo trga Murska Sobota na podlagi matičnih knjig iz 18. stoletja (1733–1788)* (diplomska naloga). Maribor, 2011.

Hojsak, Ivan: *Rodoslovlje obitelji Drašković*. Varaždin: TIVA, 2004.

Hozjan, Andrej: *Arhivsko gradivo gospostva Beltinci v rodbinskem arhivu grofov Csáky v Avstrijskem državnem arhivu*. Maribor: Pokrajinski arhiv, 2016.

Jerič, Ivan: *Zgodovina madžarizacije v Prekmurju*. Murska Sobota: Stopinje, 2001.

Kerec, Darja: *Szécsiji, Gornja Lendava in Sobota od 13. stoletja do bitke pri Mohaču* (doktorska disertacija). Ljubljana, 2005.

Košič, Jožef: *Življenje Slovencev med Muro in Rabo. Izbor del*. Budimpešta: Košičev sklad, 1992.

Kuzmič, Franc: Zgodovinski pregled bančništva v Pomurju. *Časopis za zgodovino in narodopisje* 68 (n. v. 33), 1997, št. 2, str. 250–268.

Maksay, Ferenc: *Magyarország birtokviszonyai a 16. század közepén*. II. zv. Magyar Országos Levéltár kiadványai, II. Forráskiadványok 16. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1990.

Maksay, Ferenc: *Urbáriumok XVI–XVII. század*. Magyar Országos Levéltár kiadványai, II. Forráskiadványok 7. Budapest: Akadémiai Kiadó, 1959.

Mikefai Czigány, Balázs: *Szighan illetve a Zygan Chygan Czigány család története*. Budapest: Samozaložba, 1996.

Pálosfalvi, Tamás: *The Noble Elite in the County of Körös (Križevci) 1400–1526*, Academiae Scientiarum Hungaricae, Budimpešta: MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, 2014.

Pavlič, Andrej: Biografski podatki nekaterih osebnosti okraja Murska Sobota. *Zbornik soboškega muzeja*, št. 11–12, 2008, str. 105–119.

Payr, Sándor: *Egyháztörténeti emlékek. Forrásgyüjtemény a Dunántuli Ág*. Hitv. Evang. Egyházkerület történetéhez. I. zv. Sopron: Dunántúli Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyházkerület, 1910.

Schneider, Miklós: *Vas vármegye 1781/82 évi nemességvizsgálata*. Szombathely: Samozaložba, 1941.

Schneider, Miklós: *Vas vármegye 1658 évi nemességvizsgálata*. Szombathely: Samozaložba, 1943.

Schneider, Miklós: *Vas vármegye 1717 évi nemességvizsgálata*. Szombathely: Samozaložba, 1939.

Schneider, Miklós: *Vas vármegye 1726/27 évi nemességvizsgálata*. Szombathely: Samozaložba, 1940.

Sedar, Klaudija: *Kulturna podoba JV Prekmurja v 17. in 18. stoletju* (doktorska disertacija). Nova Gorica, 2013.

Smej, Jožef: *Bakovci in njihova zgodovina*. Murska Sobota: Založba Stopinje, 2001.

Smej, Jožef: Martjanska župnija v perspektivi 600 let. *Kronika* 42, 1994, št. 2, str. 61–71.

Smej, Jožef: Skrb Mikloša Küzmiča za dijake. *Zgodovinski časopis* 51, 1997, št. 1, str. 5–15.

Szluha, Márton: *Vas vármegye nemes családjai I. zv.* Budapest: Heraldika, 2012.

Szluha, Márton: *Vas vármegye nemes családjai II. zv.* Budapest: Heraldika, 2012.

Tisza-Beői Hellebronth, Kálmán: *A magyar testőrségek névkönyve* 1760 –1918. Budapest: Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, 1939.

Tóth, Péter: *Vas vármegye közgyűlési jegyzőkönyveinek regesztái I. 1595–1600*. Vas megyei levéltári füzetek 2. Szombathely: Vas Megyei Levéltár, 1989.

Tóth, Péter: *Vas vármegye közgyűlési jegyzőkönyveinek regesztái II. 1601–1620, 1631–1641*. Vas megyei levéltári füzetek 5. Szombathely: Vas Megyei Levéltár, 1992.

Trstenjak, Anton: *Slovenci na Ogrskem. Narodopisna in književna črtica.* Maribor: Pokrajinski arhiv, 2006.

Wirth, Zsuzsanna: A nemesi kisbirtok differenciálódása Vas megyében a XVIII. sz. közepétől a polgári forradalomig. *Vas megye múltjából 1986*. Levéltári Évkönyv 3. Szombathely: Vas megye levéltár, 1986, str. 140–166.

SPLETNE STRANI

Contucci
https://www.contucci.it/en/history/

Familysearch
Matične knjige župnij Bük (Madžarska) in Sombotel (Madžarska): https://www.familysearch.org/de/search/catalog/koha:105869

Wikimedia
Grb družine Bácsmegyey: https://upload.wikimedia.org/wikibooks/hu/1/15/P%C3%A1risi_%C3%A9s_nagyb%C3%A1tsi_B%C3%A1chmegyey_c%C3%ADmer.svg?utm_source=hu.wikibooks.org&utm_campaign=imageinfo&utm_content=original

SUMMARY

Noble Families and Landowners in Markišavci

The village of Markišavci was first mentioned as part of the Gornja Lendava seigniory in the fourteenth century. It was initially owned by the local Széchy family and their matrilineal descendants. In the first half of the sixteenth century, the entire village came into the hands of Gregor Horvath de Markusotz. Because he had no male descendants, his estate was, with royal permission, inherited by his only daughter Katalin, married to Ferenc Bátsmegyey de Páris. Out of all estates in the Vas County, the Bátsmegyeys chose Markišavci as their home. As the Ottoman incursions intensified, the family moved to Sorokpolány and Oberpullendorf. István Harczan and his wife Judit Bátsmegyey settled in Markišavci in the eighteenth century. After he died without male heirs, his estate was confiscated by the Hungarian royal chamber. The Czigány family, too, acquired a portion of the Markišavci property through marriage. Pál Czigány governed the Vas County in the mid-eighteenth century. Between the end of the sixteenth and the second half of the eighteenth centuries, a portion of Markišavci estates was transferred through lease or purchase among various families, such as Tulok, Záruba, Berke, Gombossy in Adellfy. Antal Adellfy, who died childless in the mid-eighteenth century, bequeathed his entire property to an orphanage in Kőszeg that provided education to convertites from the territory of modern Prekmurje. Funds for the orphanage were ensured by auctioning off a significant segment of Adellfy's property to the Szapárys, Counts of Murska Sobota. Based on their kinship ties with the Czigánys, several Markišavci estates were transferred to the Kregar, Augustič, Šohar, and Polak families and through the latter to the Pinter and Berke families. All of them left an important mark on life in Prekmurje by producing county officials (Kregar, Augustič, Šohar, and Polak), Catholic and Evangelical clergy of diverse standings (Augustič, Berke), politicians (Augustič, Berke), as well as lawyers and bankers (Berke, Pinter). Historical sources document the existence of a fortified manor or a noble mansion in Markišavci. Based on its description from the first half of the eighteenth century, it consisted of a ground level with six rooms and an upper level. It is not entirely clear whether this was a remnant of the original noble mansion first mentioned in the sixteenth century. Maps clearly indicate that St Mary's Chapel with a small graveyard or a tomb stood opposite the manor in the nineteenth century. Parish registers further reveal this to have been the burial place of the Šohar family. The chapel serves as a distinctive feature in the burial of petty noble individuals or families in the territory of modern Prekmurje.

